

**FASTHOLDELSE I MUSIKSKOLEN
- EN BRUGERUNDERSØGELSE VED
NORDSJÆLLANDSKE MUSIKSKOLER**

Finn Holst 2014

**Helsingør Musikskole
Gribskov Kulturskole
Halsnæs Musikskole
Egedal Musikskole
Fredensborg Musikskole**

**Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU)
Aarhus Universitet
Forskningsprogrammet Fagdidaktik
Musikpædagogik**

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning	s1
2. Tidligere undersøgelser	s2
3. Centrale didaktiske spørgsmål	s3
3.1 Den to-sporede musikskole	s3
3.2 Elevernes interesse	s4
3.3 Transformativ læring og transformative processer	s5
3.4 Ny teknologi og transformative processer i musik	s6
4. Undersøgelsen	s8
5. Sammenfatning af undersøgelsens resultater	s11
5.1 Sammenfatning emne 1 - Instrumental- og sangundervisning	s11
5.2 Sammenfatning emne 2 - Sammenspil, fællesfag og fællesaktiviteter	s11
5.3 Sammenfatning af emne 3 - ønsker om andre tilbud	s12
5.4 Sammenfatning emne 4 - musikalsk interesse	s13
5.5 Sammenfatning emne 5 - øvning	s13
5.6 Sammenfatning emne 6 - teknik	s14
5.7 Sammenfatning emne 7 - at spille sammen	s14
5.8 Sammenfatning emne 8 - det musikalske	s15
5.9 Sammenfatning emne 9 - oplevelsen af at være elev på musikskolen	s15
5.10 Sammenfatning emne 10 - digitale muligheder	s16
5.11 Den to-sporede musikskole	s17
5.12 Potentialer for fastholdelse på grundlag af undersøgelsen	s18
6. Analyse af undersøgelsens tværgående del	s21
6.1 Første emne: Instrumental og sangundervisning	s21
6.2 Andet emne: Sammenspil, fællesfag og fællesaktiviteter	s28
6.3 Tredje emne. Ønsker om andre tilbud	s32
6.4 Fjerde emne: Musikalsk interesse	s34
6.5 Femte emne: Øvning	s37
6.6 Sjette emne - om teknik	s40
6.7 Syvende emne – om at spille sammen	s42
6.8 Ottende emne – det musikalske	s45
6.9 Niende emne: Om oplevelsen af at være elev på musikskolen	s47
6.10 Tiende emne: Digitale muligheder	s52

7. Analyse af Specifikke besvarelser for de enkelte musikskoler	s57
7.1. Egedal Musikskole	s57
7.2. Helsingør Musikskole	s62
7.3. Gribskov Kulturskole - Musikskolen	s65
7.4. Fredensborg Musikskole	s66
7.5. Halsnæs Musikskole	s67
7.6 Et sammenlignende perspektiv på den to-sporedede musikskole	s69
Referencer:	s71
Spørgeskema - fællesdel	s73

1. INDLEDNING

Undersøgelsens formål er at få viden om hvad der medvirker til eller kunne medvirke til fastholdelse af elever i den frivillige musikundervisning (Musikskolen).

Dette er begrundet i to forhold. For det første at et større frafald betyder færre elever der deltager i undervisning over en længere årrække og dermed færre elever på mellemniveau og højniveau. Dette har konsekvenser for den musikalske fødekæde, talentudvikling og musikskolens betydning for lokalsamfundet. For det andet er der tegn på en udvikling i retning af en (foreløbig) mindre tilgang til musikskolerne, hvilket aktuelt er blevet synligt gennem mindre ventelister og større udfordringer i at opretholde undervisning på instrumenter med mindre søgning, herunder en række klassiske instrumenter.

Folkeskolereformen med en længere skoledag og dermed et senere begyndelsestidspunkt for musikskolelever kan eventuelt yderligere bidrage til denne tendens, om end måske kun i en periode. Dette kunne især tænkes at ramme de yngste elever, som ellers er kommet til undervisning først på eftermiddagen. Reformen giver også muligheder for samarbejde, som kan modvirke dette, men det vil nok først kunne slå igennem over en årrække.

Undersøgelsens spørgsmål om fastholdelse er rettet mod at identificere såvel god praksis som udviklingspotentialer i musikpædagogisk praksis med henblik på pædagogisk baseret udviklingsarbejde i musikskolen. Undersøgelsen er designet som en netbaseret "brugerundersøgelse" - dvs. der spørges til elevernes / forældrenes oplevelse og vurdering af en række spørgsmål. Disse spørgsmål er baseret på et antal temaer, som også er det efterfølgende analysegrundlag. Undersøgelsen er omfattende, idet den er rettet mod aktive og udmeldte elever fra seks musikskoler - og er som sådan nok den største undersøgelse af denne karakter der indtil nu er gennemført i DK.

Musikskolegruppen bag undersøgelsen er udsprunget af et samarbejde mellem de nordsjællandske musik- og kulturskoler Helsingør, Gribskov, Hillerød og Halsnæs, og i processen udvidet med Fredensborg og Egedal.

Undersøgelsen bygger videre på viden og perspektiver fra følgende udviklingsprojekter på musikskoleområdet:

1. Projekt Læringsrum, Helsingør hhv. Odense Musikskole (Holst 2011). Udvikling af en række former for læringsstøtte, som udgøres af såvel medieformer, herunder IT, som socialformer.
2. Projekt Ny Struktur, Skanderborg Kulturskole (Holst 2012). Udvikling af nye undervisningsformer der supplerer såvel den individuelle instrumentalundervisning som ensemble- og korundervisning.
3. Projekt Nye Undervisningsformer, Gribskov Kulturskole (Holst 2013a). Udvikling af undervisningspraksis baseret på et kombineret kursus- og udviklingsforløb.

Undersøgelsens indhold tager afsæt i tidligere undersøgelser på området, samt i en række centrale teoretiske didaktiske spørgsmål.

2. TIDLIGERE UNDERSØGELSER

En undersøgelse af "hvorfors stopper eleverne i musikskolen" er gennemført i Norge af Kalsnes i 1984 (Kalsnes 1984 i: Bradstrm og Wiklund 1995, s. 25). Kalsnes undersøgte hvorvidt undervisningen indhold og planlægning var i overensstemmelse med elevernes ønsker og behov. Hun fandt at mange elever aldrig fik deres repertoirensker opfyldt, og at de elever som fortsatte i lang tid ved musikskolen sagde at de ofte spillede musik som de selv synes om. Hun fandt desuden ud af at de elever som ud over instrumentallektioner spillede sammen med andre elever trivedes bedre, øvede mere og fortsatte i længere tid i musikskolen.

Der er i 2011 gennemført en "tilfredshedsundersøgelse" i Danmark initieret af Damusa (Dansk Musikskole-Sammenslutning) – "Hvorfor gr dit barn i musikskole?" (Damusa 2011). Undersøgelsen peger på tre problemområder: 1) undervisningens pris, 2) problemer omkring øvning og 3) andre fritidsaktiviteter. Som et potentiale for fastholdelse bidrager undersøgelsen med at pege på at spørgsmålet om "vning", men undersøgelsen gr ikke bag om dette hvilket kan forklares med at undersøgelsen primært er en tilfredshedsundersøgelse, samt at den er gennemført af et konsulentfirma uden musikpædagogisk forskningsbaseret kompetence.

Den engelske musikpsykolog John Sloboda (Sloboda 2005) behandler emnet med udgangspunkt i egne undersøgelser gennemført i en engelsk kontekst.

Der peges på tre vigtige forhold til fastholdelse (ibid, s. 362-363):

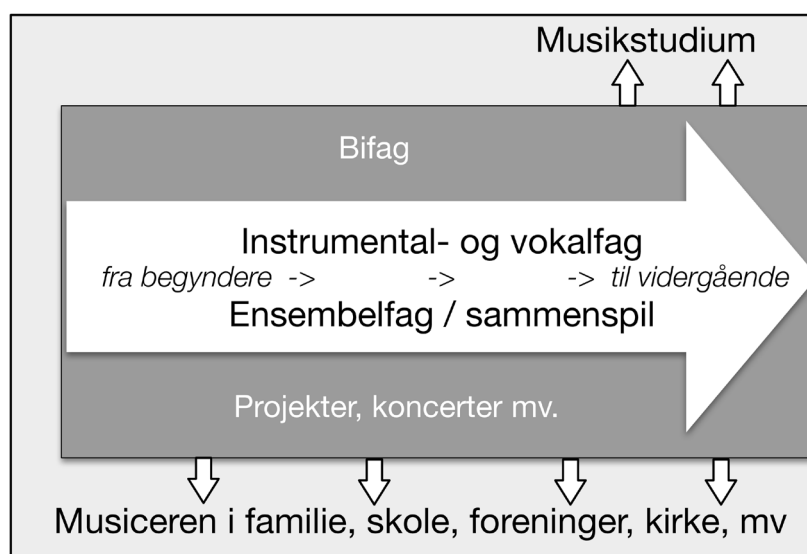
1. Glæde ved musikken, at det er 'sjovt' – "'Fun' is a key motivating concept,..."
2. Mestring og anerkendelse – "While playing, achievement is valued (e.g. grade succes, being able to play a difficult piece, playing in front of people)"
3. Støtte og anerkendelse fra forældre og musiklærere – "Parents and instrumental teachers are key players in the discourse concerning support"

Sloboda skelner mellem indre motivation baseret på intense og positive oplevelser med musik (hvilket referer til ovenstående punkt 1), og ydre motivation som vedrører præstationer og anerkendelse (refererer til punkt 2). Han peger desuden på, at en for tidlig vægtning af prstationsaspektet kan indvirke negativt på indre motivation. Sloboda lægger stor vægt på vigtigheden i at få etableret "the structure-emotion-link" og dermed vægte musikkens emotionale betydning, hvilket man kunne kalde den musikpsykologiske version af den engelske musikpædagog Keith Swanwick's udtryk: "Teaching Music Musically" (Swanwick 1999), –med en vægtning af det musikalske udtryk ("how tones becomes tunes") og andre musikalske aspekter med reference til hans musikalske udviklingsmodel.

3. CENTRALE DIDAKTISKE SPØRGSMÅL

3.1 Den to-sporede musikskole

I det nord-europæiske område ændrer musikskolerne sig generelt fra en hovedfags/ bifagsmodel i form af et hovedfag (instrument- og vokalfag) samt bifag (ensemble/ sammenspil, hørelære, osv) til en to-spors model med instrument- og vokalfag samt ensemblefag /sammenspil som den centrale undervisning, flankeret af bifag (hørelære osv) på den ene side, og projekter, koncerter mm på den anden side. Denne udvikling fremgår særligt tydeligt af strukturplanerne for de tyske musikskolers sammenslutning (Verband deutscher Musikschulen - VdM) fra henholdsvis 1967 med hoved/bifagsmodellen - og 1998 med tosporsmodellen:

Strukturplan for den tosporede musikskole (VdM 1998)

I VdMs strukturplan fra 1998 hedder det således: "Ensemblefächer sind ein integraler Bestandteil des Unterrichtskonzepts der Musikschule, und zwar in allen Leistungsstufen. Das Zusammenspiel muß in seinem Techniken und Regeln ebenso erlernt und geübt werden wie daß Instrumentenspiel und Singen selbst. Erst die Befähigung dazu ermöglicht eine eigenständige Beteiligung am aktiven Musikleben. Im gemeinsamen Musizieren werden kommunikative und soziale Kräfte, die zum Wesen der Musik gehören, erlebbar, wirksam und lernbar." (Mahlert 2001, s.67-69).

Forståelsen, der her kommer tydeligt til udtryk, er at sammenspilsfag er et hovedfag med sit eget indholdsområde, som er vigtigt for at kunne deltage i et aktivt musikliv. Og netop deltagelsen i et aktivt musikliv står centralt (også) i den danske musikskoles formålsformulering.

Det er således centralt i undersøgelsen specifikt at spørge til elever og forældres oplevelse af såvel instrumental- og vokal undervisning (den individuelle undervisning) som af sammenspils- og ensembleundervisningen. Desuden er det relevant at spørge til elevernes opfattelse af deres udbytte af sammenspils- og ensembleundervisningen (fagligt, sociale mv), og om mulighederne for at deltage i denne form for undervisning.

3.2 Elevernes interesse

Kalsnes (1984) undersøgte hvorvidt undervisningens indhold og planlægning var i overensstemmelse med elevernes ønsker og behov - hvilket kan ses som udtryk for det som i generel pædagogik betegnes som "barnets skole", og et brud med den autoritære skole. Man kan betegne dette som en pædagogisk "halvfjerdsstil", som bl.a. Thomas Ziehe (2004) problematiserer. Når man vender sig bort fra den traditionelle undervisningsstil og først og fremmest vender sig mod en tilnærmelse til børns- og unges egne horisonter, forventer læreren nok en vis taknemmelighedseffekt, som igen burde komme igen som motivation. Det giver ifølge Ziehe imidlertid et problem i dag, da det i den grad er blevet en selvfølgelighed at det opfattes som givet. Imidlertid opretholdes denne stil, af bekymring for at falde tilbage i tidligere tiders mønstre. Ziehe taler om decentrering og "god anderledeshed". Decentrering er det modsatte af egocentrisme, og det har vi brug for en vis portion af. Decentrering er en forudsætning for at være i stand til at lære, at erkende forskelligheder - forskellen på min indre verden og den ydre verden, den sociale verden og andres indre verdner. Det er Ziehes påstand, at den rene identitets-diskurs har overset, at der er et positivt element i anderledeshed. Ziehe benytter i denne forbindelse udtrykket "god anderledeshed". God anderledeshed er hverken for meget eller for lidt, det er veldoceret anderledeshed. En god lærer må ryste det, børn og unge opfatter som selvfølgeligheder - han må ryste vishederne. Det fremmede eller anderledes element i en bog, i et digt, i en matematikopgave er ikke noget dårligt, det er et produktivt element.

Denne tilgang beskriver Mogens Jensen (1998) i en rapport om musikundervisning i sjette klasse i folkeskolen. Konklusionen af undersøgelsen var, at undervisningen kan karakteriseres på grundlag af hverdagserfaringer eller etnodidaktik: "... sammenspil med et repertoire fra den rytmiske populærmusik er blevet det centrale indhold". Begrundelsen herfor betegnes som pragmatisk: "De didaktiske valg er pragmatiske og foretages ud fra en klar intention om at skabe musikalsk kontakt med en elevgruppe..." (ibid, s. 150). "Herudover synes lærerne yderligere at medtænke egne interesser og styrkeområder, idet repertoirevalget meget langt afspejler lærernes egen ungdom...".

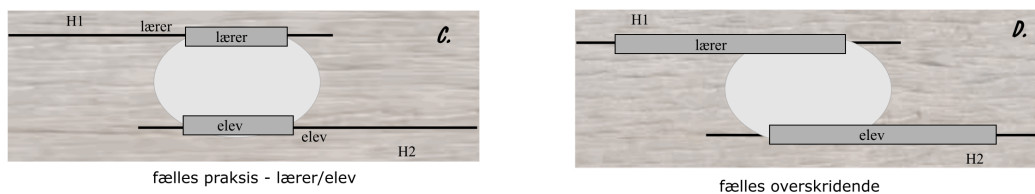
Hermed introduceres en funktionel position, som en tredje position (Holst 2004) i et spændingsfelt mellem 1) en prioritering af det faglige og 2) at tage udgangspunkt i eleven. I denne position introduceres imidlertid heller ikke den efterspurgte anderledeshed.

Nedenstående figur viser modsætningen mellem en undervisning, der tager udgangspunkt i lærerens og den faglige horisont (A) på den ene side, og en udviklingsorienteret undervisning, der tager udgangspunkt i elevens horisont (B) på den anden.

To horisont-perspektiver A og B

En tredje mulighed er at lærer og elev mødes i den fælles delhorisont, det fælles overlap (C) - som en funktionel løsning . En fjerde mulighed (D) betegner jeg som fælles overskridende – lærerens horisont overskrides og elevens ligeså. Der er en afgørende forskel mellem (C): den funktionelle fælles praksis og (D): det fælles overskridende.

To horisont-perspektiver C og D

Den fælles praksis udgør en udpræget smal tidslig horisont. Den er begrænset til fællesmængden - som fx det at spille en pop-musik, som man kan blive enig om. Der er tale om et funktionelt perspektiv, som imidlertid - i sin smalle forståelse - næppe tilgodeser lærerens faglige horisont på den ene side, og elevernes fremtidsrettede horisont på den anden (et dannelsesperspektiv).

Perspektivet det fælles overskridende introducerer netop en anderledeshed, i modsætning til perspektivet den funktionelle fælles praksis. Samtidig præciseres her, at det også fordrer at læreren møder en grad af anderledeshed i elevens perspektiv. I forhold til Ziehes forståelse af god anderledeshed, præciseres altså her at det ikke kun er eleven der på en god måde "rystes i sin selvforståelse", men også læreren. Eleverne og elevernes forståelseshorisont er altså noget der kan bidrage positivt til undervisningen, og ikke en slags forhindring for undervisningen. Netop dette adskiller det fælles overskridende (D) fra den traditionelle / autoritære undervisning (A).

I forhold til Kalsnæs' (1984) undersøgelse, er det på denne baggrund, interessant ikke blot at spørge til hvorvidt læreren imødekommer elevernes ønsker, men også hvorvidt der introduceres en "god anderledeshed" og dette også sådan at elevernes forstås som noget der bidrager positivt til undervisningen.

3.3 Transformativ læring og transformativ proces

Transformation betyder omdannelse, og transformativ læring er forbundet med omdannelse eller en ændring, der omfatter den lærende. Begrebet transformativ læring blev introduceret af J. Mezirow i 1978. Mezirow (1990) har hermed udviklet et begreb, der tager udgangspunkt i hvordan mennesker skaber mening i tilværelsen - spørgsmålet om hvordan den enkelte forstår sig selv og sin omverden. Den danske læringsteoretiker Knud Illeris (Illeris 2013) diskuterer i sin bog fra 2013 begrebet og dets udvikling indgående og foreslår at transformativ læring forstås som læring, der indebærer ændringer i den lærerendes identitet.

Det er centralt, at transformativ læring handler om at man, når man lærer noget om noget, også lærer noget om sig selv. Når man beskæftiger sig med musik, beskæftiger sig med 'noget' og derigennem ligeledes med sig selv. Musikalsk læring må således grundlæggende være af transformativ karakter.

Transformativ proces handler om omdannelse - hvilket må ses som forskelligt fra en ren

og skær gendannelse (reproduktion / "gen"-produktion). For at muliggøre en omdannelse, må der være tale om en vis grad af åbenhed - steder eller områder i musikken med åbenhed, som muliggør transformative (skabende / kreative) processer i bred forstand.

Denne åbenhed kan beskrives og præciseres med Ingarden's fænomenologiske begreb '*unbestimmtheitsstellen*' (*ubestemthedssteder*), som definerer den uomgængelige åbenhed i musik, som muliggør og nødvendiggør transformative processer - som processer der ikke på forhånd er bestemt - noget uden en forudgående bestemmelse. Et enkelt melodisk musikalsk motiv og endda måden at forme en enkelt tone på indeholder i sin udførelse en ubestemthed som muliggør det udtryk, der kan lægges heri.

De klanglige (lydmæssige) parametre kan bestemmes, men transformationen fra lyd til musik, som Swanwick (1999) betegner som en metaforisk proces eller en metaforisk transformation, er forbundet med dannelsen af et musikalsk udtryk, en musikalsk form, som ikke kan bestemmes fuldstændigt gennem foreskrifter. I improvisation, er en del af den musikalske udførelse overladt til musikeren at udfylde i den musikalske interaktion. Den kompositoriske proces er ligeledes forbundet med ubestemtheder - som gennem kompositionsprocessen bestemmes, og som omfatter samtlige aspekter af musikken i rammen af en bestemt musikalsk stil / genre. Og bestemmelserne gennem komposition efterlader samtidig steder af ubestemthed...

I forbindelse med min phd-afhandling (Holst 2013) har jeg udviklet en niveaubaseret systematik, som kan bidrage til at synliggøre og designe de forskelligartede transformative processer mellem musikkens mikro- og makroplan. En række forskellige transformative processer kan indgå i en undervisnings- og læringsammenhæng med henblik på transformativ læring. Muligheden for eleverne for at arbejde med transformative processer er afgørende for at der opstår transformativ læring som musikalsk læring, og at den læring der forekommer er menings- og betydningsfuld. Transformative processer og transformativ læring og den didaktiske iscenesættelse heraf er således tæt knyttet til spørgsmål om (indre) motivation og dermed centralt for fastholdelse af elever i musikskolen.

Det interessante didaktiske spørgsmål bliver så, hvordan man kan tænke, designe og fastholde steder af ubestemthed i den didaktiske situation - som læringsfelter i et område af bestemthed i det valgte og dermed bestemte indholdsfelt. Indenfor fransk matematikdidaktik er dette blevet formuleret som *tilbageholdt* viden (Sensevy 2009) i modsætning til formidlet viden.

På denne baggrund bliver det interessant ikke blot at spørge til hvorvidt eleverne får lov til at spille noget de kender eller synes om, men også hvorvidt eleverne oplever, at der indgår transformative processer ("steder af ubestemthed") og transformativ læring af forskellig karakter i undervisningen.

3.4 Ny teknologi og transformative processer i musik

Folkestad (1996, 1998) undersøger børns omgang med computeren i komposition. Valg af strategi bygger på deltagernes musikalske forudsætninger, som de gennem brug af computeren får mulighed for at anvende. Dette uddybes som følger:

"... in the process of music creation the computer becomes 'transparent', and adopts a mediating function for the musical discourse between the young composer and their musical experience while creating music" (Folkestad 1998, s. 129).

Computeren giver mulighed for at kontrollere klange og musiklinier på en måde, som er analog til det musikalske medie - og således har musikalsk skabende arbejde ved hjælp af computer den fordel, at "distansen mellan skapelsesögonblick och exekvering i realistisk tonande ljud kan minimeras" (Ödman 1992, s.13). "Det paradoxale i musikalskt skapande - och i allt skapande överhuvudtaget - är det föregripande moment ... Av en förebild vill jag bygga en verklighet, av ett ideal vill jag skapa en realitet, av en idé et föremål, utan att ha et riktigt begrepp om hur det kan komma at te sig i hela sin åskådlighet" (Ödman 1992, s. 4).

I forhold til kreative læreprocesser er det centralt at computeren rækker en hjælpende hånd ved at ændre kravet til forudsætninger (Holst 2001). Jo mindre samtidighed der er mellem elementerne og helheden i den skabende proces, jo større krav stilles der til personens indre forestilling. Det kræver meget at gennemføre en kompositionsproces uden at have mulighed for at afprøve helheden undervejs. Her forudsættes en kompetence på ekspertniveau. Musikalsk skabende og eksperimenterende arbejde på computeren har den fordel, at der er givet en samtidighed, et overlap som etableres gennem mediet, gennem den asynkrone mulighed. Hermed ændres betingelserne for musikalske transformative processer. Disse muligheder optræder (Holst 2001) på de forskellige musikalske niveauer og muliggør dermed arbejdet med forskellige former for transformative processer (Holst 2013).

Peter Webster (1987) opstiller en model for kreativ tænkning i musik. Kernen i den transformative / kreative proces muliggøres på den ene side af "enabling skills", og på den anden side af "enabling conditions". Transformative processer kan ende i en pædagogisk låsning, hvis det er sådan at de "skills" (færdigheder / kompetencer), som er del af det læringsmæssige potentiale, samtidig er en forudsætning for processen. Her indtræder så "enabling conditions" i form af den digitale teknologiske mulige medierende funktion i disse processer, som ovenfor beskrevet. I denne forståelse optræder den nye teknologi ikke som et læringsmål i sig selv, men derimod netop som en pædagogisk mulighed for at understøtte transformative processer i undervisningen.

På denne baggrund bliver det interessant at spørge til brugernes muligheder, interesse og forestillinger om brugen af digital teknologi i musikundervisningen.

4. UNDERSØGELSEN

Undersøgelsen er en netbaseret spørgeskemaundersøgelse som er opdelt i to dele. Første del består af en række fælles spørgsmål, som er grundlag for en tværgående, samlet analyse. Anden del er specifik for hver musikskole, hvor der optræder forskellige spørgsmål. Undersøgelsen er udsendt til aktive elever samt udmeldte elever for de sidste to år for de seks musikskoler baseret på lister fra musikskolerne. Spørgeskemaet er sendt til 3550 elever, og besvarelsesprocenten er 34%. For en elektronisk spørgeskemaundersøgelse er denne svarprocent rimelig pæn, og der grundet undersøgelsens omfang etableret et omfattende besvarelsesmateriale på tværs af musikskolerne.

Undersøgelsens generelle del er baseret på 10 emner.

Emne 1 - Instrumental- og sangundervisning.

Dette udgør det ene af de to spor.

Emne 2 - Sammenspil, fællesfag og fællesaktiviteter.

Dette udgør det andet af de to spor.

Emne 3 - Ønsker om andre tilbud.

Spørgsmålene i de to spor er baseret på den enkelte musikskoles tilbud, og der spørges her til ønsket om yderligere tilbud.

Emne 4 - musikalsk interesse

Dette spørgsmål referer til afsnit 3.2 - om elevernes interesse

Emne 5 - øvning

Dette spørgsmål referer til tidligere undersøgelser, som viser at øvning er et problematisk område.

Emne 6 - teknik

Dette spørgsmål referer til relationen mellem tekniske færdigheder i den individuelle undervisning, musikalsk interesse og sammenspil.

Emne 7 - at spille sammen

Uddyber spørgsmålet om sammenspil og fællesfag særligt med henblik på mulighederne for at deltage heri.

Emne 8 - det musikalske

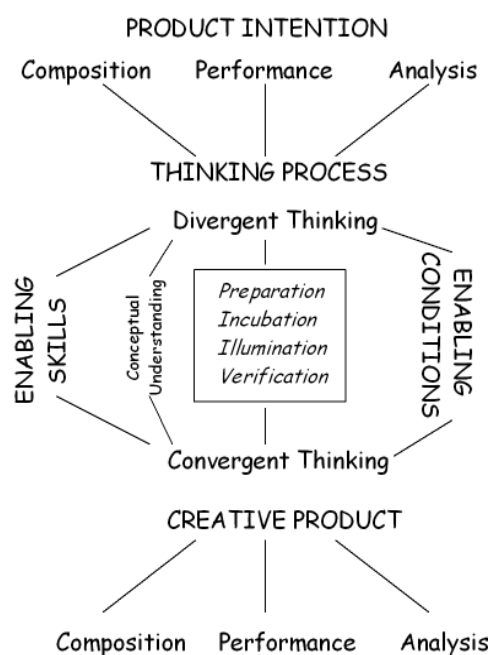
Dette spørgsmål referer til afsnit 3.3 om transformativ proces og transformativ læring.

Emne 9 - oplevelsen af at være elev på musikskolen

Dette spørgsmål referer til spørgsmålet om elevrollen og lærer-elev-relationen især med henblik på muligheden for det "fælles overskridende" - afsnit 3.2.

Emne 10 - digitale muligheder

Spørgsmålet referer til afsnit 3.4: Ny teknologi og transformativ proces i musik

De ti emner er udmøntet i 21 spørgsmål (se bilag), og i de udsendte spørgeskemaer indgår - specifikt for hver musikskole - en række ekstra spørgsmål (del 2).

Herefter følger musikskolespecifikke spørgsmål, der er formuleret med afsæt i ønsker fra hver af de følgende musikskoler :

1. Egedal Musikskole
2. Fredensborg Musikskole
3. Gribskov Kulturskole
4. Halsnæs Musikskole
5. Helsingør Musikskole

Undersøgelsen er udsendt til aktive elever samt udmeldte elever fra de sidste to år for de seks musikskoler baseret på lister fra musikskolerne.

Spørgeskemaet er sendt til 3550 respondenter, og besvarelsesprocenten er 34%.

5. SAMMENFATNING AF UNDERSØGELSENS RESULTATER

5.1 Sammenfatning emne 1 - Instrumental- og sangundervisning

Instrumental- og sangundervisningen vurderes særdeles positivt. Udbyttet vurderes også meget positivt, mens egen indsats vurderes tydeligt lavere. På den ene side er det en væsentlig anerkendelse af undervisningen og på den anden side rejser det spørgsmålet om betydningen heraf for fastholdelse af elever og muligheder for at udvikle undervisnings- og læringspraksis som understøtter elevernes egen indsats. Udbyttet af undervisningen omfatter at have lært at spille, spilleglæde, øget selvværd, koncentration, fordybelse mm. Der nævnes imidlertid også problemer omkring øvning og manglende sociale aktiviteter.

Der er forskellige grader af positivt udbytte i forskellige instrumentgrupper. De højeste vurdering forekommer i slagtøjs- og blæserundervisningen, de mellemste vurderinger i klaver- og guitarundervisningen, og de (relativt) laveste i sang- og strygerundervisningen. Resultaterne kan på den ene side ses i forhold til at forskellige instrumenter har forskellige udfordringer, men analysen viser desuden, at udbyttet er et resultat af undervisnings kvalitet og elevernes egen indsats, dog således at undervisning og undervisningsform er den tydeligt vigtigste faktor.

Ved en sammenligning med resultaterne fra de aktive elever (ovenstående) og udmeldte elever fremstår et lavere udbytte koblet til vurdering af undervisning og undervisningsform. Områder hvor udmeldte elever giver udtryk for ikke opfyldte forventninger omfatter ikke at være mødt pædagogisk, hyppige lærerskift, mismatch i forventninger og evt. udmeldt af lærer samt sammenspil som ikke kunne lade sig gøre at deltage i.

Samlet peger dette på at elever der fastholdes, er elever som har fået og/eller oplever en undervisning, som de synes er god og i overensstemmelse med deres behov, mens det ikke i samme grad er tilfældet for de udmeldte elever. Undervisningen og undervisnings form har en væsentlig betydning for fastholdelse af eleverne, mens elevernes egen indsats også har betydning, men tydeligvis generelt spiller en mindre rolle. Det skal desuden bemærkes, at undervisnings kvalitet og brugen af relevante undervisningsformer kan være en betydelig motivationsfaktor for elevens egen indsats, hvilket understøttes af den sammenlignende analyse for udmeldte elever fra forskellige instrumentgrupper.

Det kan dermed konkluderes at instrument- og sangundervisningen får en meget stor anerkendelse og at der dermed er alt mulig grund til at fastholde en værdifuld praksis. Samtidig er der et betydeligt potentiale for fastholdelse af elever, der peger på udvikling af undervisning og undervisningsformer som understøtter og fremmer elevernes egen indsats.

5.2 Sammenfatning emne 2 - Sammenspil, fællesfag og fællesaktiviteter

Sammenspils/fællesfags-undervisningen vurderes særdeles positivt. Udbyttet vurderes også meget positivt, mens egen indsats vurderes også tydeligt lavere her. Sammenligningen af vurderinger for instrument/sang og sammenspil/fællesfag viser på den ene side en vurdering af undervisningen der er knap så positiv, hvilket ikke er overraskende, da musikskolelærere

generelt har størst erfaring med den individuelle instrumentundervisning. På den anden side ligger elevernes egen indsats ved denne form for undervisning markant højere, og elevernes udbytte vurderes generelt lidt højere. Sammenspil/fællesfag resulterer - trods et tydeligt udviklingspotentiale af undervisningen og dens form - gennem en højere grad af elevernes egen indsats, i et udbytte der bestemt kan måle sig med udbyttet af soloundervisningen, ja faktisk ligger en lille smule højere.

Vurderingen fra udmeldte elever ligger væsentligt lavere for undervisning og undervisningsform, hvilket peger på at undervisningen og undervisningsformen i sammenspil/fællesfag er et område der med fordel kan udvikles med henblik på fastholdelse af elever.

Pluspunkter ved denne undervisning handler bl.a. om at det er sjovt at spille sammen og lære mere, at spille og lytte, spilleglæde, fællesskab og selvværd. To områder optræder som minuspunkter - det ene er spørgsmål der vedrører differentiering, det andet er spørgsmålet om medinddragelse og medbestemmelse ved valg af numre. Der er her tale om velkendte og grundlæggende pædagogiske/didaktiske problematikker i forbindelse med hold og klasseundervisning, som samtidig er et område der ikke er så store erfaringer med på musikskoleområdet som på andre institutionelle undervisningsområder (fx i den almene skole).

Musikskolerne tilbyder deltagelse i en række forskellige fællesaktiviteter i form af koncerter, musicals, musikskolernes dag, optræden for forældre, koncert-camps, musikskolernes sammenspilsdag mm. Eleverne deltager i de tilbud som den enkelte musikskole har, og 41% svarer at de deltager eller har deltaget i en eller flere aktiviteter. Udbyttet af disse aktiviteter vurderes højt og er desuden undersøgt i forhold til et personligt, et socialt og et fagligt aspekt. Det er interessant at det personlige udbytte vurderes højest, derefter kommer det faglige udbytte, og på tredjepladsen det sociale. Dette understreger at deltagelse i fælles- og sammenspilsaktiviteter ikke blot kan ses som en "social foranstaltning", men i mindst lige så høj grad er noget der bidrager på et personligt og fagligt plan.

Det kan dermed konkluderes at sammenspil, fællesfag og fællesaktiviteter ligesom instrument- og sangundervisningen vurderes meget positivt, men at elevernes egen indsats vurderes højere, hvilket ser ud til at have positiv indflydelse på udbyttet af undervisningen. Der kan samtidig peges på et potentiale i udvikling af undervisningen og dens form på dette område, som omhandler velkendte problemstillinger for hold og klasseundervisning, men som må udvikles specifikt med henblik på musikskoleundervisning dvs. i den særlige institutionelle ramme, herunder med henblik på koblingen med den individuelle instrumental- og sangundervisning.

5.3 Sammenfatning af emne 3 - ønsker om andre tilbud

Hvorvidt eleverne har ønsker om andre tilbud kan besvares både som andre tilbud end dem eleven går til og som forslag til tilbud ud over hvad musikskolen har opslået (forslag til nye tilbud).

Emnerne fra besvarelserne opstilles her i rækkefølge efter procentandel i besvarelserne:

1. Sammenspil og sammenspilstilbud
2. Klaver
3. Sang
4. Kor
5. Guitar
6. Trommer
7. Teori/Hørelære
8. Band
9. Musical/drama
10. Violin
11. Camp, Kammermusik, Klaver for de små, Længere lektioner
12. Andre forslag: Andre instrumenter (oboe, bas, cello, computermusik), efterårsarrangementer, filmmusik, lokale tilbud, forældre-børn-sammenspil, instrumentundervisning for de små, klassisk børnekor, kor for de små, sommerkurser, temadage og stævner, sceneoptræden, undervisning flere dage om ugen.

5.4 Sammenfatning emne 4 - musikalsk interesse

Tidligere undersøgelser peger på, at frafald har sammenhæng med at musikundervisningen ikke imødekommer eller inddrager elevernes musikalske interesser. Der er behov for at nuancere denne hypotese. Et spørgsmål er hvorvidt eleven har haft mulighed for at beskæftige sig med musik som interesserer hende/ham. Ud over dette spørges til hvorvidt læreren støtter elevens musikalske interesse. Ud over at læreren møder elevens interesse spørges også til hvorvidt undervisningen har vækket interesse for anden musik. Endelig spørges til hvilken rolle lærerens egen musikalske interesse spiller som inspiration eller evt. begrænsning.

Resultaterne viser at eleverne har mulighed for at beskæftige sig med musik der interesserer dem, og det opleves at læreren støtter dette. Hvorvidt undervisningen vækket interesse for anden musik end den du allerede havde interesse for besvares entydigt positivt af 51%. Dermed er det på den ene side et positivt svar, og på den anden side et område med et væsentligt potentiale. Det generelle billede er desuden at læreren inddrager sin egen musikalske interesse som inspiration og ikke begrænser undervisningen til samme.

Besvarelsen for de udmeldte elever viser et markant lavere resultat for hvorvidt undervisningen vækket interesse for anden musik end den de allerede havde interesse for.

Dette peger samlet på, at der her er et vigtigt potentiale for fastholdelse gennem på den ene side at inddrage elevernes egen musik og musikalske interesse, samt på den anden side også at være i stand til vækket interesse for anden musik - gennem det man med Thomas Ziehe kan kalde "god anderledeshed" og med Klafki "den dobbelte åbning" (at stoffet åbner sig for eleven og eleven for stoffet).

5.5 Sammenfatning emne 5 - øvning

Det er et meget markant, men ikke et overraskende resultat, at det at øve i ugens løb er noget der falder svært for mange. Der er tydeligvis for en del elever, at der er støtte hjemmefra, at der er klare forventninger til hvad der skal øves, at det overvejende er noget man kan finde ud af og at det også i rimeligt omfang opfattes som noget der fanger elevens

interesse. En del elever spiller overvejende det de skulle øve. Samlet set tegner der sig et billede af at det svage punkt handler om *indre motivation*.

Besvarelsen fra udmeldte elever viser en markant forskel på et område: hvorvidt det man skulle øve fangede elevens interesse. Dette peger på, at elevens musikalske interesse i forbindelse med øvning er et kritisk punkt i forhold til fastholdelse, hvilket også peger på spørgsmålet om "indre motivation".

En lignende problemstilling har været diskuteret meget i forbindelse med læseundervisning fx kritikken af Søren&Mette-bøgerne, hvor der arbejdes med sætninger, som ganske vist er "logisk" opbygget i delelementer, men i høj grad meningsløse i elevperspektiv. Den danskdidaktiske diskussion om 'elementmetode' vs 'den kommunikative tilgang' kan ses som en parallel til problemstillingen i musikundervisningen, hvor der ikke har været en tilsvarende behandling af denne fagovergribende problemstilling.

I kommentarerne til besvarelsen nævnes spørgsmålet om musikvalg og interesse for det der skal øves ligeledes, hvilket understøtter ovenstående pointe. Et andet problem som kommer til udtryk her handler om "øvekraft" og de negative konsekvenser heraf - et alvorligt problem som forskningslitteraturen peger på kan lede til negative oplevelser, der overskygger det positive ved at beskæftige sig med musik.

Det kan konkluderes at 'øvnings' er et centralt og problematisk spørgsmål, som er en væsentlig del af elevernes egen indsats samt at spørgsmålet om indre motivation og elevens interesse for det der skal øves dermed er væsentlige faktorer for fastholdelse. Dette peger imidlertid også videre til bagvedliggende musikdidaktisk problemstillinger. Der er her tale om et såvel metodisk-praktisk som didaktisk-teoretisk udviklingspotentiale, som griber ind i og er forviklet med de andre ti emner, der analyseres her i rapporten.

5.6 Sammenfatning emne 6 - teknik

Spørgsmålet handler om det sammensatte kompleks, som udgøres af relationen mellem *teknik, musikalsk interesse og sammenspil*.

Det samlede billede er, at der af eleverne opleves en forståelse af en nuanceret relation mellem teknik, interesse og sammenspil, dog med en forskelligartet opfattelse af, hvor vigtig teknik er som forudsætning.

Der er blandt de udmeldte elever en opfattelse af, at det tekniske aspekt i højere grad er en forudsætning for såvel sammenspil som det "at spille noget spændende". Begge disse aspekter har betydning for elevens motivation, og dermed betydning for fastholdelse.

5.7 Sammenfatning emne 7 - at spille sammen

Sammenspil opleves som *sjovt* (motiverende), og opfattes samtidig som *vigtigt*.

Sammenspil bidrager til *at gøre musik bedre* samt til *at blive bedre til at spille* (i overensstemmelse med resultaterne i afsnit 4.2)

Lidt over halvdelen af eleverne svarer *at de har haft gode muligheder for at spille sammen*

med andre. Over tyve pct svarer at de *ikke* har haft gode muligheder for at spille sammen. Det er ligeledes lidt over tyve pct. der svarer at *de spiller sammen med andre udenfor musikskolen.*

Resultaterne bekræfter betydningen af sammenspil / fællesaktiviteter, og det ser samtidig ud til, at der er et potentiale for at flere ville kunne deltage i sammenspil.

Blandt de aktive elever er en markant større andel, som deltager i sammenspil i forhold til udmeldte - hvilket peger på at sammenspil er vigtigt for fastholdelse af eleverne.

Der er en gruppe på ca. tyve procent som er opmærksomme på / efterspørger den manglende mulighed, men der er også en gruppe på måske helt op til halvdelen af eleverne på en musikskole, som ikke udnytter muligheden for sammenspil. Sammenholdes dette med den betydning for fastholdelse som deltagelse i sammenspil kan betyde, er der tale om et meget stort udviklingspotentiale. Ud fra besvarelsen af spørgsmålet om ønsket om yderligere tilbud (Afsnit 4.3) hvor det mest omfattende ønske var muligheden for sammenspil, kan det fastholdes, at potentialet også er en mulighed, der i høj grad er efterspurgt af brugerne.

5.8 Sammenfatning emne 8 - det musikalske

Resultatet peger på, at den musikalske oplevelse og det musikalske udtryk indtager en tydelig plads i undervisningen, men der ser samtidig ud til at være mulighed for at udvikle forskellige musikalske processer (transformative / kreative), som ikke ser ud til at have fundet indpas i undervisningen. Derimod skriver rigtig mange, at de arbejder med komposition e.l. hjemme.

Disse arbejdsformer forbindes ofte med brug af digital teknologi (IT), hvilket også rejser spørgsmålet om, hvordan dette område kan udvikles som hhv. et selvstændigt 'fag' og/ eller som del af de enkelte instrumentfag. Man kunne her se forbindelser til tidligere omtalte spørgsmål som øvelse, elevernes egen musikinteresse, motivation mm.

Det er desuden tydeligt, at det musikalske aspekt opleves at have fyldt mindre i undervisningen for de udmeldte elever, hvorfor der kan peges på, at dette aspekt har betydning for fastholdelse af elever.

Sammenfattende kan siges, at der er tale om et musikalsk potentiale ("teaching music musically"), som ikke har fundet indpas i musikskolens undervisning, samt at dette er af betydning for fastholdelse af elever, og dermed et væsentligt udviklingspotentiale.

5.9 Sammenfatning emne 9 - oplevelsen af at være elev på musikskolen

Oplevelsen af undervisningen:

Besvarelsen fra de aktive elever er at, undervisningen især er:

Lærerrig og hyggelig, spændende, inspirerende, udfordrende, afvekslende, meningsfuld.

Der er her tale om en yderst positiv karakteristik af musikskolens undervisningskultur.

Besvarelsen fra udmeldte elever adskiller sig fra de aktive elevers vurdering på følgende punkter (fra størst forskel til mindre):

- mindre spændende og mere ensformig

- mindre lærerrig, mindre afvekslende, mere stressende
- mindre inspirerende, mere kedelig, mere ubehagelig

Fra de udmeldte elever er det netop de vigtigste pluspunkter, som vurderes lavere, hvilket samlet kunne karakteriseres som en mindre engageret og lærerrig undervisning. Dette peger på betydningen af den engagerede lærer for fastholdelsen af eleverne. Dette stemmer overens med tekstsvarene fra den positive vurdering af undervisningen (afsnit 4.1.1), hvor den engagerede lærer fremhæves.

Oplevelsen at være elev:

Som elev føler man sig velset og 'til gavn' for undervisningen - ikke til besvær. Eleverne kan bidrage til undervisningen, men oplever ikke at være til inspiration herfor. For de udmeldte elever gælder, at de har en noget mindre positiv oplevelse af at være elev.

Relationer:

Eleverne oplever generelt at have en "god kemi" med deres lærer, og det er elevernes opfattelse at det bliver opfattet positivt i elevens omgangskreds at gå til musik.

Hvorvidt undervisningen bidrager til øget selvværd besvares overvejende positivt. Besvarelsen fra udmeldte elever er netop på dette punkt besvaret væsentligt lavere som ændrer besvarelsen af spørgsmålet om selvværd fra et rimeligt positivt resultat (for aktive elever) til et delt resultat, hvor ca. lige mange svarer ja og nej. Det vil de fleste nok se som et utilfredsstillende resultat (i betragtning af at det jo er musik vi beskæftiger os med) - og måske er det også det en del af de udmeldte elever har gjort.

Det er positivt, at så mange føler at undervisningen har givet dem mere selvværd, men samtidig må det fastholdes, at der her er et væsentligt potentiale for, hvorvidt musikken gennem den mulighed man har for at gå på musikskole, bidrager til personlige aspekter som selvværd og selvtillid, som netop bliver fremhævet i forbindelse med sammenspilsaktiviteter (afsnit 4.4.2).

5.10 Sammenfatning emne 10 - digitale muligheder

At *dele musikalske sine oplevelser digital* i relation til undervisning i musikskolen er ikke en vidt udbredt praksis (20% svarer ja, mens 80% svarer nej).

Spørgsmålet *hvorvidt en del af undervisningen kan suppleres med digital læring hjemme* besvares positivt af et flertal. En ret stor gruppe står uafklaret (svarer "måske"), hvilket er forståeligt hvis man ikke har prøvet at anvende it/medier som støtte kan det være vanskeligt at forestille sig hvilken rolle teknikken indtager. I en del af nej-svarene ligger også (i henhold til tekstsvarene) udtryk for at teknologi ikke må erstatte den menneskelige kontakt.

Til spørgsmålet *"Hvad kan musikskolen gøre for, at du mødes omkring musik med flere ligesindede digitalt?"* er besvarelsene sammenfattet i en række emner som kan ses som et idékatalog.

Til spørgsmålet *"Er der digitale værktøjer, som du gerne vil bruge i højere grad"* er besvarelsene sammenfattet i en omfattende række forslag, som et idékatalog. (se afsnit 6.10)

Til spørgsmålet "Har du ideer til digitale værktøjer til undervisning og/eller øvning" er besvarelsene sammenfattet i en omfattende række forslag, som et idékatalog. Der har været rigtig mange svar på dette spørgsmål, hvilket peger på en stor interesse.

Samlet peger besvarelsene på at der er en udbredt interesse for at inddrage digitale læringsmuligheder ikke mindst i undervisning og øvning. Der er her tale om et udviklingsområde med store udviklingspotentialer og med elevinteresse (blandt mange men ikke alle elever), som kunne bidrage positivt til nogle af de problemstillinger som analysen af de foregående emner viser. Der peges altså her ikke på, at dette område skulle udvikles "for sin egen skyld" (en teknisk interesse), men derimod med henblik på at bidrage til løsning af nogle af de vigtige problemer, som er rejst her i analysen i et musikalsk og pædagogisk perspektiv (it og ny teknologi i en musikdidaktisk ramme) - især spørgsmålet om inddragelse af et bredere spektrum af transformativ processer.

5.11 Den to-sporede musikskole

Et sammenlignende perspektiv på den to-sporedede musikskole på grundlag af de musikskolespecifikke resultater (se afsnit 7.6)

En opstillingen af antallet af tilbud for henholdsvis Instrument- og sangfag (I/S-fag) vs. Sammenspils- og fællesfag (S/F-fag) kan være indikator på forskellige grader af "to-sporethed".

Omfang af udbud på de to spor og forholdstal per musikskole

	<i>I/S-fag udbudt</i>	<i>S/F-fag udbudt</i>	<i>Forholdstal</i>
<i>Egedal</i>	24	26	1,10
<i>Helsingør</i>	28	18	0,65
<i>Gribskov</i>	15	9	0,60
<i>Halsnæs</i>	18	10	0,56
<i>Fredensborg</i>	26	7	0,27

Dette sammenholdes med data fra besvarelsene i forhold til to spørgsmål:

1. Hvorvidt eleven deltager i undervisning i sammenspil/fællesfag på musikskolen.
2. Hvorvidt eleven vurderer at have haft gode muligheder for sammenspil.

	<i>Helsingør</i>	<i>Egedal</i>	<i>Gribskov</i>	<i>Halsnæs</i>	<i>Fredensb.</i>
1. deltager i S/F	41,6%	38,4%	34,3%	26,7%	25,9%
2. mulighed for Samsp.	50,5%	54,8%	51,7%	44,8%	37,2%

Det kan sammenfattes at mellem musikskolens udbud af I/S-fag henholdsvis S/F-fag, elevernes deltagelse i sammenspil og elevernes oplevelse af muligheder for at spille sammen kan ses som et sammensat udtryk for musikskolernes "grad af to-sporethed", og at der er stor forskel på de enkelte musikskolers relative placering.

Generelt udgør det et potentiale at kun ca. 50% eller færre af eleverne oplever, at der er gode muligheder (oplevet virkelighed) - se også afsnit 5.7.

Specifikt er der tale om at musikskolerne i højere eller lavere grad har etableret muligheder herfor (mulig virkelighed).

Begge aspekter kan ses som spørgsmål om etablering af "den to-sporede musikskole", som et strukturelt og kulturelt aspekt af fastholdelse.

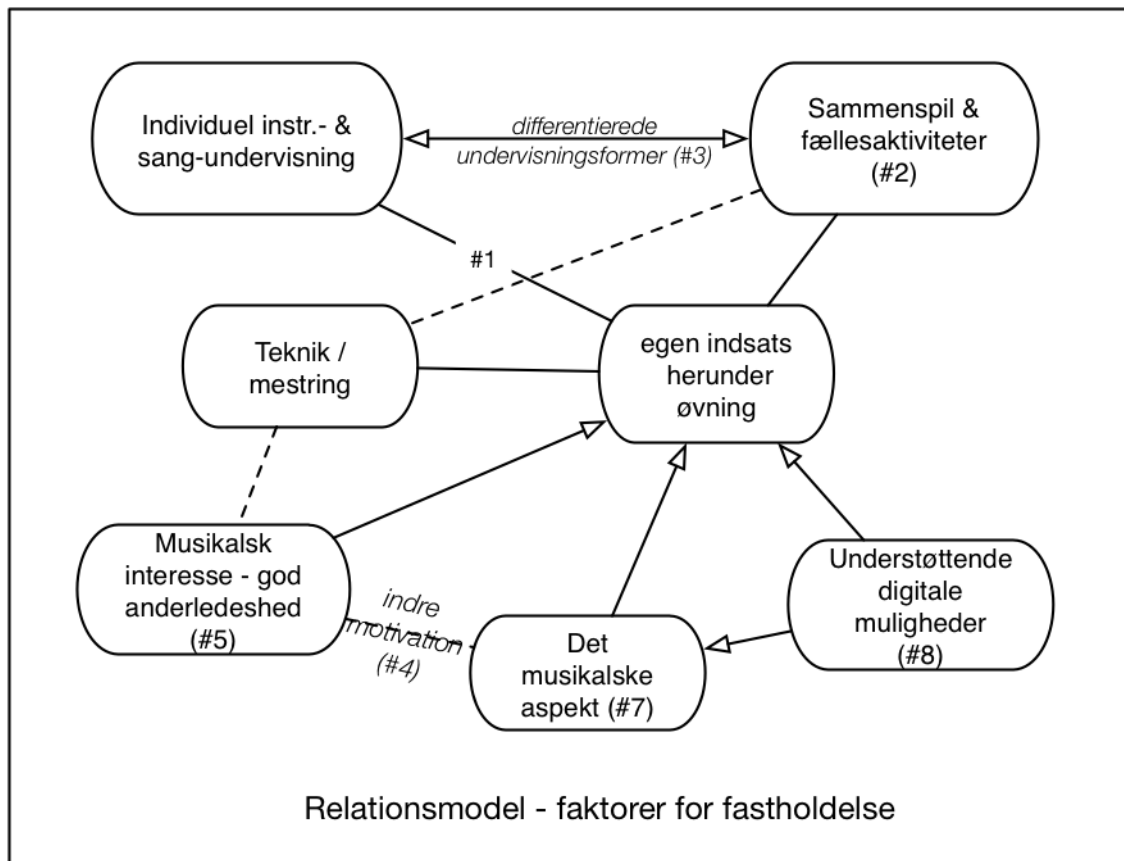
I henhold til den tværgående undersøgelse (afsnit om sammenspil og fællesfag) kan der således i forhold til de specifikke musikskoler peges på, at der er et potentiale for henholdsvis udbygning og adgang til sammenspil og fællesfag, som er af central betydning for fastholdelse - og en forudsætning for udvikling af undervisningsformer, der sammentænker disse undervisningsformer i et didaktisk kvalificeret helhedsperspektiv og ikke som modsætninger.

5.12 Potentialer for fastholdelse på grundlag af undersøgelsen

Fra den ovenstående gennemgang af undersøgelsens resultater sammenfattes nu her i punktform de nævnte potentialer for fastholdelse:

1. undervisning og undervisningsformer på instrument- og sangundervisningsområdet som understøtter og fremmer elevernes egen indsats.
2. udvikling af sammenspilsundervisningen og dens form. Dette omhandler velkendte problemstillinger for hold og klasseundervisning, men som må udvikles specifikt med henblik på musikskoleundervisning. Mere sammenspil og flere sammenspilstilbud
3. koblingen mellem sammenspilsundervisning og den individuelle instrumental- og sangundervisning. Differentierede undervisningsformer (differentiering af indhold-metoderelationen).
4. udvikling af elevernes indre motivation (i modsætning til ydre krav) samt elevens interesse for det der skal øves (elevens musikalske interesse).
5. at inddrage elevernes egen musik og musikalske interesse på den ene side, samt på den anden side også at være i stand til vække interesse for anden musik ("god anderledeshed" – indholdsspørgsmålets "dobbelte åbning").
6. udvikling af arbejdet med det musikalske aspekt og transformativ processer som del af musikskolens undervisning, eksempelvis improvisation, arrangement og komposition.
7. at inddrage digitale læringsmuligheder som understøtter undervisning og musikalsk læring / øvning samt transformativ processer.

Imellem de forskellige punkter ligger nogle indbyrdes relationer, som kan illustreres med følgende relationsmodel:

En styrkelse af elevens egen indsats er forbundet med såvel den individuelle undervisning (instrument og sang) som sammenspil, og der ligger et potentiale i udvikling af differentierede undervisningsformer herimellem (#3). Egen indsats og øvning kan styrkes gennem indre motivation (#4) - musikalsk interesse og god anderledeshed (#5) - samt det musikalske aspekt og transformative processer (#7). Understøttende digitale muligheder (#8) kan fremme og understøtte dette.

Det relationelle mulighedsrum, der understøtter fastholdelse peger således ikke på et enkelt eller simpelt "fix", men lægger derimod op til en åbenhed med et flertal af muligheder, der må afprøves og didaktisk udvikles i en given pædagogisk kontekst og i forhold til den specifikke undervisning indenfor en bestemt instrumentfagområde.

6. ANALYSE AF UNDERSØGELSENS TVÆRGÅENDE DEL

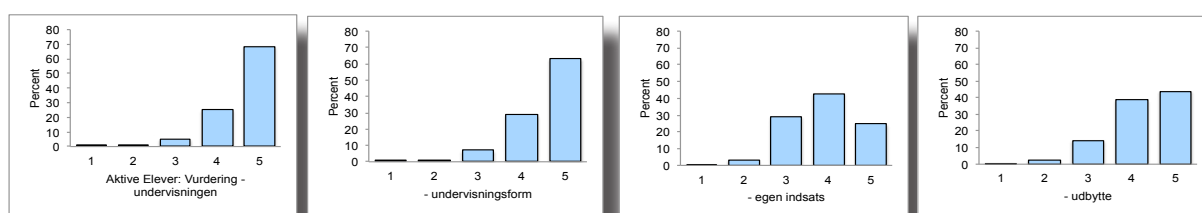
Spørgeskemaet første spørgsmål tjener til strukturering af besvarelsen således at respondenterne kun bliver stillet de relevante spørgsmål. Der spørges her til hvorvidt eleven deltager eller har deltaget i undervisning på instrument / sang, undervisning på instrument / sang samt sammenspils- og fællesfag eller kun i sammenspils- og fællesfag. I henhold til besvarelsen bliver respondenterne ført til de relevante spørgsmål.

6.1 Første emne: Instrumental og sangundervisning Spørgsmål 2, 3, 4 og 5

6.1.1 Besvarelse for aktive elever (samlet alle instrumentgrupper)

Vurdering af undervisningen, undervisningens form, egen indsats og udbytte (fordelingskurver)

Der spørges (spørgsmål 2, 3 og 4) til respondentens vurdering af undervisningen, undervisningens form, egen indsats og udbytte for den specifikke undervisning og undervisningsform, som eleven har deltaget i. Dette omfatter muligheden for flere besvarelser, hvis man har deltaget i undervisning på flere instrumenter.

Besvarelsene er graderet efter: 5=meget god, 4=god, 3=ok, 2=dårlig, 1=meget dårlig

Der er tale om en særdeles positiv vurdering (overvejende 'meget god') af *undervisning og undervisningsform*. *Egen indsats* fremstår moderat som overvejende 'god', men også 'ok'. Trods den markante forskel mellem vurdering af undervisningen og egen indsats fremstår elevernes vurdering af deres udbytte som positiv. Disse resultater giver anledning til at rejse spørgsmål om betydningen heraf for fastholdelse af elever og muligheder for at udvikle undervisnings- og læringspraksis, som fordrer og understøtter elevernes egen indsats.

Tekstsvarene første emne, aktive elever

Respondenterne bedes i spørgsmål 5 uddybe med tekstsvare og der spørges ind til

a. Hvad var din forventning, b. Hvad har du fået ud af det, c. Hvad har du ikke fået ud af det

Sammenfatning af tekstsvare, opfyldte forventninger:

- lært at spille, lært noder, lært akkorder
- lært mere end man havde regnet med
- spileglæde / glæde / lyst (eks.: "Klarinet har givet mig så meget i livet, både til solundervisning og til sammenspil")
- at være mødt pædagogisk
- koncentration

- øget selvværd
- engageret lærer (eks.: " [--] er fantastisk")
- gode oplevelser
- fordybelse

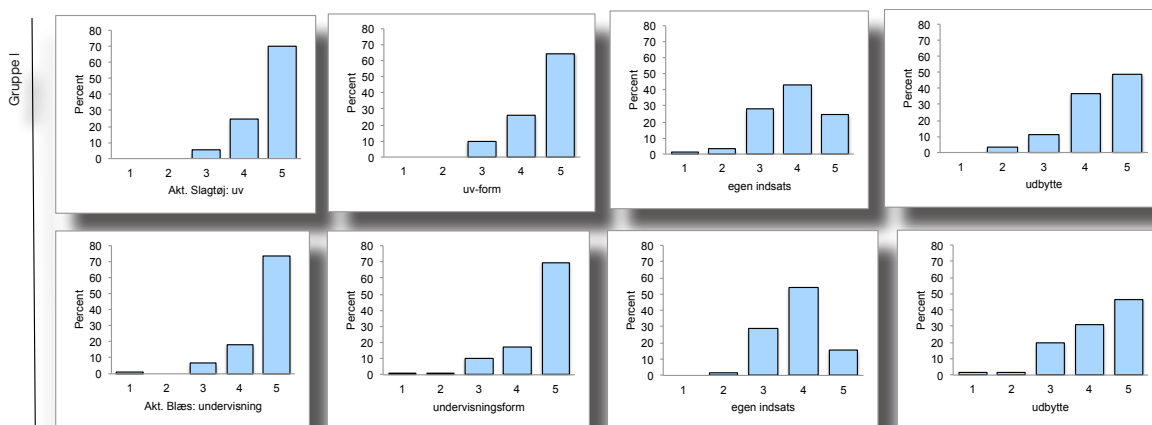
Sammenfatning af tekstsvar - ikke opfyldte forventninger:

- problemer omkring øvning og krav hertil (øvet for lidt samt lærers eller forældres krav)
- manglende sociale aktiviteter (eks.: " Savner samspil og glæden ved i en gruppe at udvikle musik og mig selv", " jeg vil gerne spille i band", "forventninger at der ingår noget sammenspil og dynamik med andre, ... er bristede nu på andet år, og medvirkende til at spillelysten ikke rækker til at øve sig væsentligt")
- mange aflysninger
- manglende engagement, spildtid, snak med andre, kopiering af noder o.l.

6.1.2 Besvarelser for aktive elever - relativt for instrumentgrupper

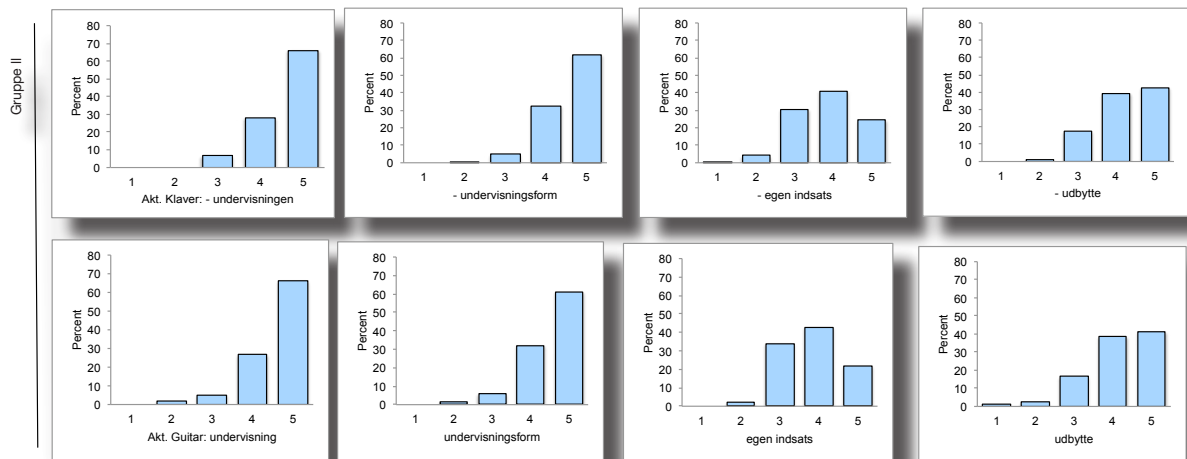
De sammenlignende opstillinger for instrumentområder er delt i fire grupper - en gruppe med de højeste vurderinger af udbytte (slagtøj og blæs), en gruppe i mellemområdet (klaver og guitar), en gruppe med de laveste vurderinger (sang og stryg) samt en gruppe med instrumenter med et begrænset undersøgelsesgrundlag (bas og akkordeon).

Gruppe I: I gruppen med de højeste vurderinger finder vi slagtøjs- og blæserundervisningen.

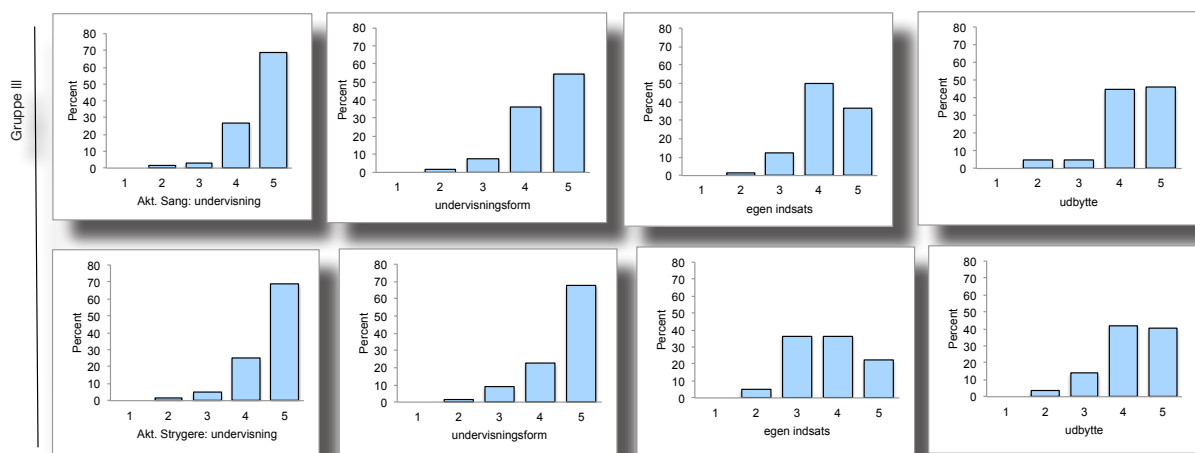
Vurderingen af egen indsats adskiller sig ikke niveaumæssig fra de andre grupper, mens vurdering af undervisningen og undervisningsformen ligger noget højere.

Gruppe II: I gruppen med de mellemste vurderinger af udbytte finder vi klaver- og guitarundervisningen - de to største instrumentgrupper i undervisningen.

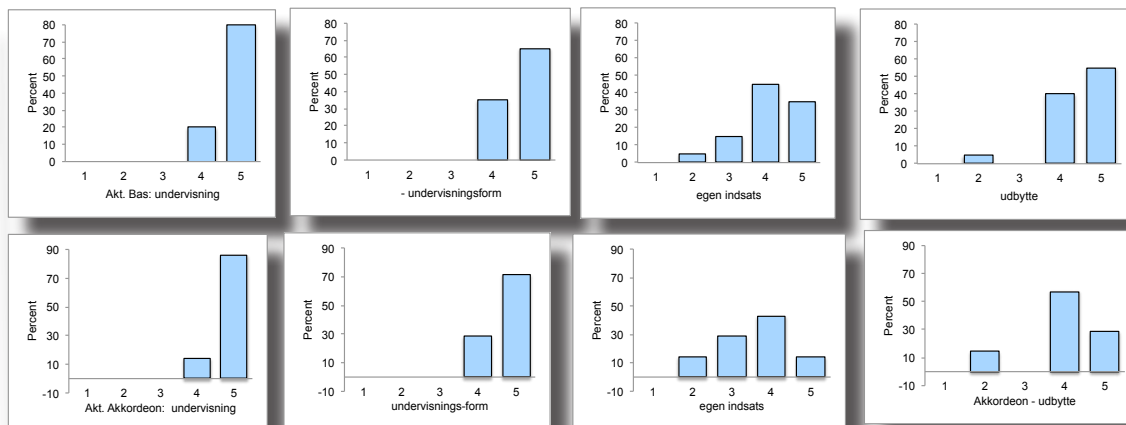
Fordelingerne for de to instrumentgrupper ligner til forveksling hinanden, hvilket nok kan tilskrives de relativt ligheder som polyfone instrumenter. I forhold til Gruppe I ligger vurderingen af undervisning og undervisningsform noget lavere, og der kan peges på at der er tale om instrumenter som er væsentligt forskellige fra instrumenterne i gruppe I - og dermed også forbundet med andre muligheder, begrænsninger og undervisningsmæssige traditioner.

Gruppe III: I den gruppe med de relativt laveste vurderinger af udbyttet finder vi sang- og strygerundervisningen.

Ligesom i middelgruppen (klaver og guitar) ligger vurderingen af undervisningen lavere end i gruppe I (slagtøj og blæs). Sangundervisningen adskiller sig imidlertid ved at have en lavere vurdering af undervisningsformen og en relativ højere vurdering af egen indsats. Strygerundervisningen adskiller sig ved at have en tydelig lavere vurdering af egen indsats.

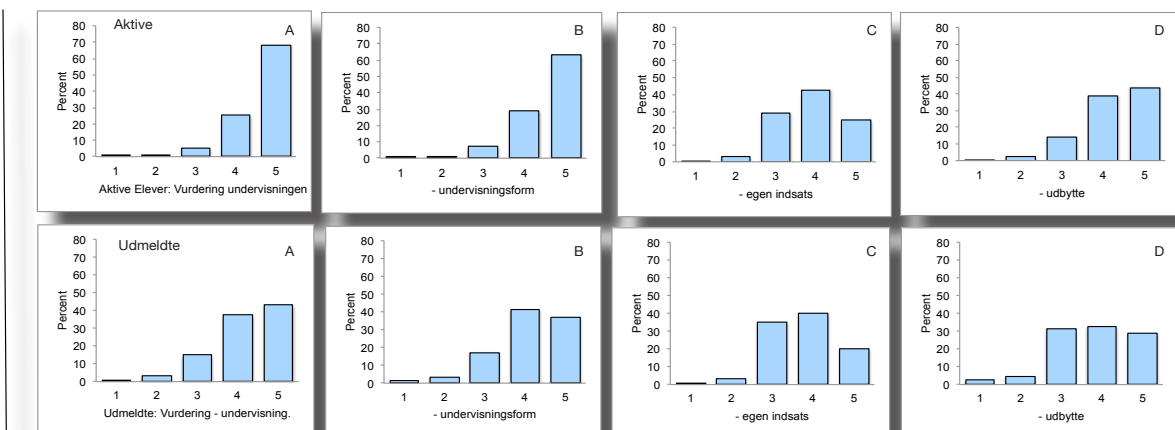
Gruppe IV: Denne gruppe udgøres af "små" instrumenter (bas og akkordeon), som har et begrænset besvarelsesgrundlag, hvilket gør at resultaterne ikke direkte kan sammenlignes med de andre instrumentgrupper.

Der er stor forskel på elevernes vurdering af deres udbytte - for bas ligger det i den høje ende, og for akkordeon ligger det relativt set lavt (som den samlede laveste vurdering). For bas gælder det at undervisningsformen vurderes lidt lavere, men ikke markant lavere end generelt, mens egen indsats vurderes tydeligt højere end for akkordeon. Det skal bemærkes at der her er tale om to meget forskellige instrumenter, og at den store forskel i udbytte derfor kan relateres til forskelle i muligheder, begrænsninger og undervisningsmæssige traditioner.

6.1.3 Besvarelse for udmeldte elever (samlet alle instrumentgrupper)

Vurdering af undervisningen, undervisningens form, egen indsats og udbytte (fordelingskurver)

Sammenlignes besvarelserne for udmeldte elever med besvarelserne for aktive elever, ses det, at udmeldte elever vurderer udbyttet lavere dvs. mindre positivt, uden at der i væsentlig grad gives udtryk for en direkte negativ vurdering. Vurderingen af 'egen indsats' er kun i ringe grad lavere - lidt færre vurderer "meget god" og lidt flere vurderer "ok", mens vurderingen "god" er uændret. Vurderingen af undervisningen og undervisningsformen er imidlertid markant anderledes, med en meget lavere vurdering som "meget god" som flytter ned til "god" og "ok". Der er således en tydelig relation mellem en lavere vurdering af

undervisningen og et lavere udbytte - og ikke mellem den egen indsats og udbytte. Den relativt lave vurdering af egen indsats er en problemstilling i forhold til såvel de aktive som de udmeldte elever, men generelt ligger vurderingen lavere for de udmeldte end de aktive elever. Forskellen som vedrører undervisning og undervisningsform er dog væsentlig større - af en anden størrelsesorden.

Samlet peger dette på at elever, der fastholdes, er elever, som er i overensstemmelse med den anlagte undervisning og dens form, mens dette ikke i samme grad er tilfældet for de udmeldte elever. Undervisningen og undervisningens form kan således siges at have en væsentlig betydning for fastholdelse af eleverne, mens elevernes egen indsats også har betydning, men tydeligvis generelt spiller en mindre rolle. Det skal desuden bemærkes, at undervisningens kvalitet og brugen af relevante undervisningsformer kan være en betydelig motivationsfaktor for elevens egen indsats.

Tekstvar første emne, udmeldte elever

Respondenterne bedes i spørgsmål 5 uddybe med tekstvar og der spørges ind til

a. Hvad var din forventning, b. Hvad har du fået ud af det, c. Hvad har du ikke fået ud af det.

Sammenfatning af tekstvar, opfyldte forventninger (udmeldte):

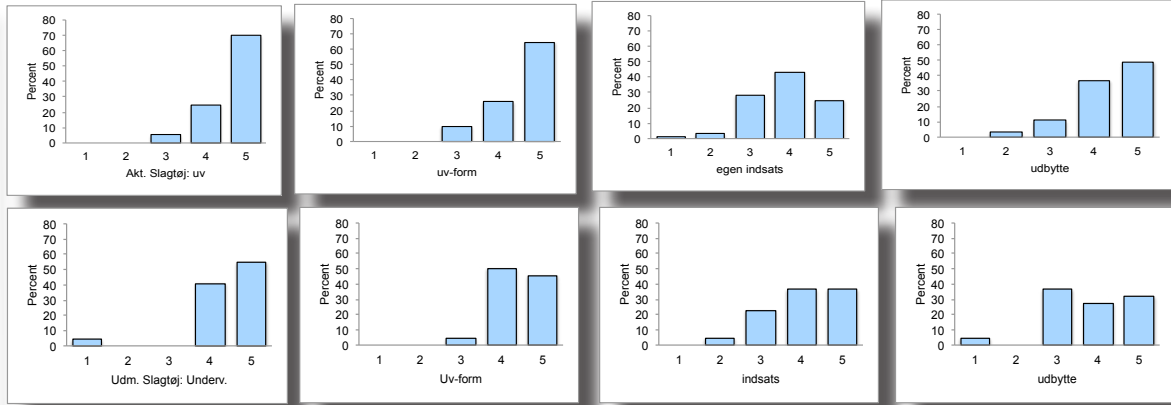
- forventningerne til undervisningen opfyldt eller mere end opfyldt (fx.: "Jeg har takket være min lære, ikke kun udviklet mig som musiker, men også som menneske", " En enorm musikalsk gave, som jeg vil tage med mig i resten af mit liv")
- lært at spille, lært teori,
- social samvær

Sammenfatning af tekstvar, ikke opfyldte forventninger (udmeldte):

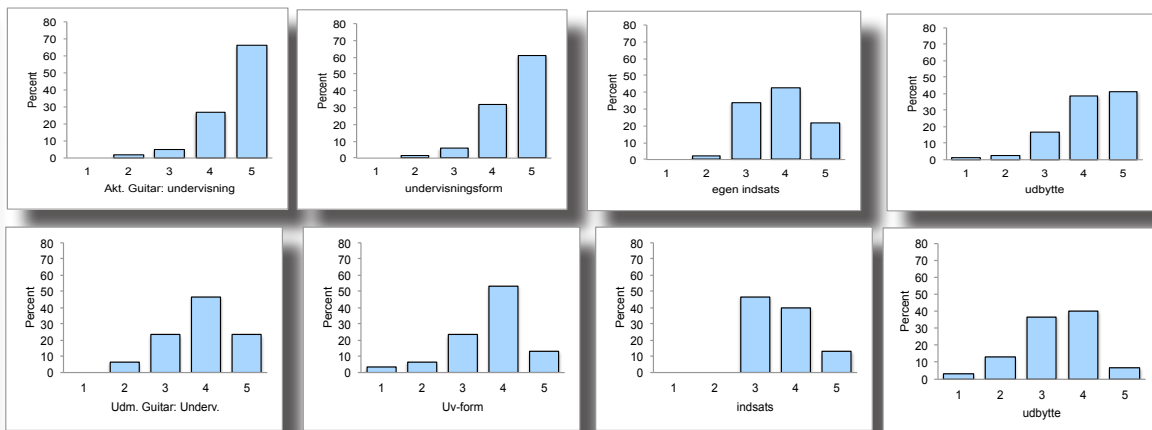
- sammenspil kunne ikke lade sig gøre (eksterne og interne grunde)
- undervisningen faldt sammen med andre sociale aktiviteter
- mistet lysten (fx.: Det er endt med et barn som ikke gider at spille og var ked af det når han skulle af sted")
- eleven afvist/udmeldt af læreren trods lyst til at spille (forventnings-mismatch).
- mismatch i forventninger (eks.: " for store forventninger i forhold til indsats", " Det meget store pres ødelagde det sjove i at spille", " blev desværre nødt til at stoppe, da vi ikke kunne leve op til lærerens krav om daglig øvning. Det virkede grotesk og forældet...")
- hyppige lærerskift
- ikke mødt pædagogisk (fx.: " Vi oplevede ikke at [elev] blev set, hørt og forstået som den han er", " Stoppede, forstod ikke læreren", " [elev] var så bange for sin lærer, så hun stoppede efter kort tid")

6.1.4 Besvarelser for udmeldte elever - specifikt for instrumentgrupper

Gruppe 1: I gruppen med de højeste vurderinger for udbytte (slagtøjs- og blæserundervisningen) er den lavere vurdering af udbytte forbundet med en stor forskel i vurdering af undervisning og undervisningsform, mens forskellen i egen indsats er tydeligt mindre omfang. Dette ses i følgende grafik med en sammenligning for slagtøj for aktive og udmeldte elever:

Gruppe II: I gruppen med de mellemste vurderinger af udbytte (klaver- og guitarundervisningen) er den lavere vurdering af udbytte forbundet med en forskel i vurdering af undervisning og undervisningsform, såvel som en mere tydelig forskel i vurderingen af den egen indsats. Dette ses i følgende grafik med en sammenligning guitar for aktive og udmeldte elever:

Det er desuden tydeligt at denne kombination (ikke overraskende) medfører en større forskel i udbyttet mellem de aktive og de udmeldte elever.

Gruppe III: I den gruppe med de relativt laveste vurderinger af udbyttet (sang- og strygerundervisningen) er der som i gruppe II en væsentlig forskel i vurdering af undervisning og undervisningsform kombineret med en noget mindre men tydelig forskel i vurderingen af egen indsats. Dette er forbundet med en lavere vurdering af udbyttet for de udmeldte elever, men forskellen er ikke så markant som i gruppe II, hvor vurderingen for de aktive elever også var højere.

6.1.5 Sammenfatning emne 1 - Instrumental- og sangundervisning

Instrumental- og sangundervisningen vurderes særdeles positivt. Udbyttet vurderes også meget positivt, mens egen indsats vurderes tydeligt lavere. På den ene side er det en væsentlig anerkendelse af undervisningen og på den anden side rejser det spørgsmålet om betydningen heraf for fastholdelse af elever og muligheder for at udvikle undervisnings- og læringspraksis som understøtter elevernes egen indsats. Udbyttet af undervisningen omfatter at have lært at spille, spilleglæde, øget selvværd, koncentration, fordybelse mm. Der nævnes imidlertid også problemer omkring øvning og manglende sociale aktiviteter.

Der er forskellige grader af positivt udbytte i forskellige instrumentgrupper. De højeste vurdering forekommer i slagtøjs- og blæserundervisningen, de mellemste vurderinger i klaver- og guitarundervisningen, og de (relativt) laveste i sang- og strygerundervisningen. Resultaterne kan på den ene side ses i forhold til at forskellige instrumenter har forskellige udfordringer, men analysen viser desuden at udbyttet er et resultat af undervisningskvalitet og elevernes egen indsats, dog således at undervisning og undervisningsform er den tydeligt vigtigste faktor.

Ved en sammenligning med resultaterne fra de aktive elever (ovenstående) og udmeldte elever fremstår et lavere udbytte koblet til vurdering af undervisning og undervisningsform. Områder hvor udmeldte elever giver udtryk for ikke opfyldte forventninger omfatter ikke at være mødt pædagogisk, hyppige lærerskift, mismatch i forventninger og evt. udmeldt af lærer samt sammenspil som ikke kunne lade sig gøre at deltage i.

Samlet peger dette på at elever der fastholdes er elever som har fået og/eller oplever en undervisning som de synes er god og i overensstemmelse med deres behov, mens det ikke i samme grad er tilfældet for de udmeldte elever. Undervisningen og undervisningsformen har en væsentlig betydning for fastholdelse af eleverne, mens elevernes egen indsats også har betydning, men tydeligvis generelt spiller en mindre rolle. Det skal desuden bemærkes, at undervisningskvalitet og brugen af relevante undervisningsformer kan være en betydelig motivationsfaktor for elevernes egen indsats, hvilket understøttes af den sammenlignende analyse for udmeldte elever fra forskellige instrumentgrupper.

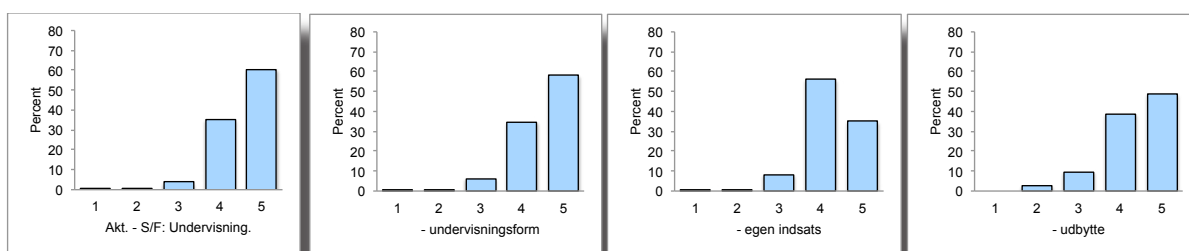
Det kan dermed konkluderes at instrument- og sangundervisningen får en meget stor anerkendelse og at der dermed er alt mulig grund til at fastholde en værdifuld praksis. Samtidig er der et betydeligt potentiale for fastholdelse af elever, der peger på udvikling af undervisning og undervisningsformer som understøtter og fremmer elevernes egen indsats.

6.2 Andet emne: Sammenspil, fællesfag og fællesaktiviteter. Spørgsmål 6, 7, 8, 9 og 10

6.2.1 Vurdering af undervisningen, undervisningens form, egen indsats og udbytte (fordelingskurver) for sammenspil og fællesfag, aktive elever

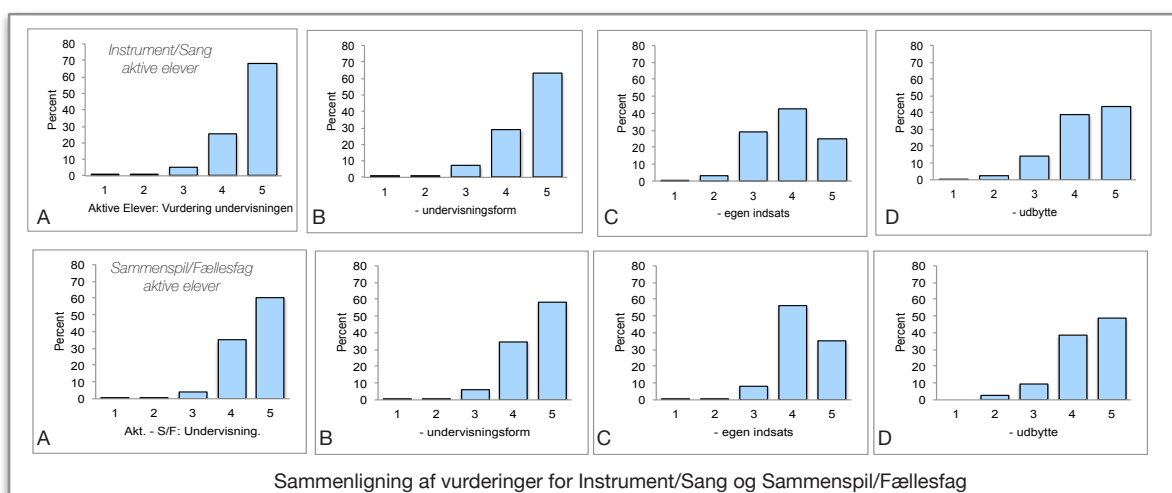
Tilsvarende spørgsmålene for instrument- og sangfag, stilles der her spørgsmål til sammenspil og fællesfag. Der spørges til respondentens vurdering af undervisningen, undervisningens form, egen indsats og udbytte for den specifikke sammenspils- og fællesfag, som eleven har deltaget i (spørgsmål 6, 7 og 8). Dette omfatter muligheden for flere besvarelser, hvis man har deltaget i flere tilbud.

Besvarelse for aktive elever:

Der er tale om en meget positiv vurdering af *undervisning* og *undervisningsform* som overvejende 'meget god'. Egen *indsats* fremstår moderat som overvejende 'god'. Trods den markante forskel mellem vurdering af undervisningen og egen indsats fremstår elevernes vurdering af deres udbytte som tydeligt positiv som overvejende 'meget godt' samt 'godt'.

Disse resultater ligner i høj grad resultaterne for første emne (instrument og sang), men der er dog nogle forskelle, som er værd at hold fast ved.

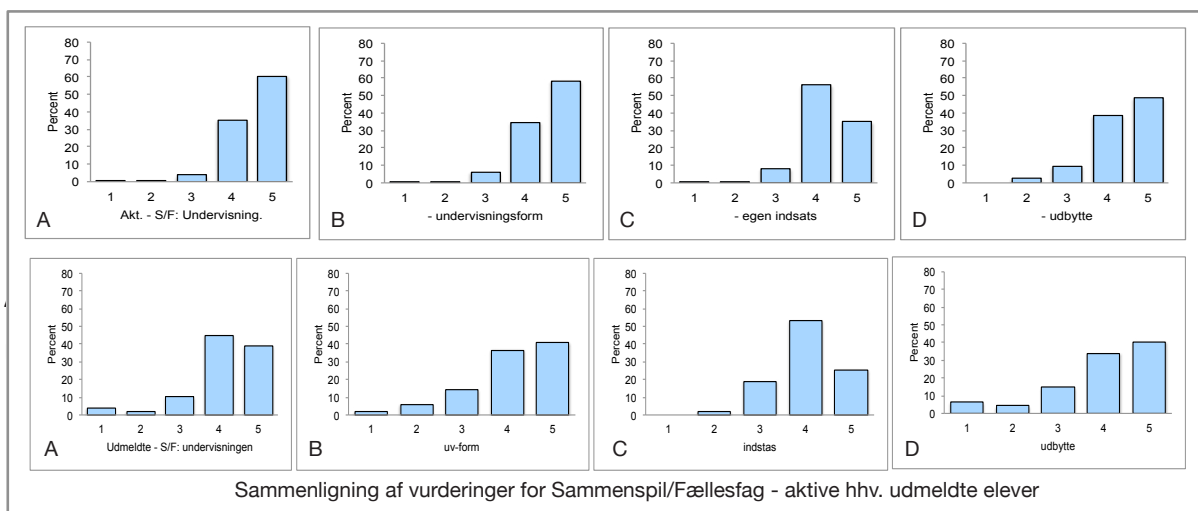
Sammenligning af vurderinger for Instrument/Sang og Sammenspil/Fællesfag

Sammenligningen af vurderinger for instrument/sang (I/S) og sammenspil/fællesfag (S/F) viser to generelle tendenser. På den ene side er især vurderingen af undervisningen knap så positiv, som ved instrument/sang-undervisningen, hvilket ikke er overraskende, da musikskolelærere generelt har størst erfaring med solundervisning. På den anden side ligger elevernes egen indsats markant højere, og elevernes udbytte vurderes generelt lidt højere.

Det generelle billede der således fremstår er at sammenspil/fællesfag - trods et tydeligt udviklingspotentiale af undervisningen og dens form - gennem en højere grad af elevernes egen indsats, resulterer i et udbytte der bestemt kan måle sig med udbyttet af soloundervisningen, ja faktisk ligger en lille smule højere.

6.2.2 Vurdering af undervisningen, undervisningens form, egen indsats og udbytte (fordelingskurver) for sammenspil og fællesfag, udmeldte elever

Besvarelsene for udmeldte elever viser en gradsforskel, som er større på nogle punkter og mindre på andre.

Vurderingen af undervisning og undervisningsform ligger væsentligt lavere i besvarelsene fra udmeldte elever. Vurderingen af egen indsats og udbyttet ligger noget under, men forskellen er væsentlig mindre. Både resultaterne for de aktive elever og for udmeldte elever peger dermed på, at undervisningen og dens form indenfor sammenspil/fællesfag er et område, der med fordel kunne udvikles med henblik på fastholdelse af eleverne.

Tekstsvarene til sammenspil og fællesfag,

Plus:

- Sjovt at spille sammen med andre og lære mere,
- spille og lytte, sammenhold,
- opleve at spille sammen,
- spilleglæde,
- fællesskab,
- gode oplevelser med gode kammerater,
- mange nye venner, større forståelse af musik,
- at være del af et band,
- føle at man er god til noget (selvværd).

Minus: (stærkere repræsenteret ved udmeldte):

- differentiering - mangel på
- mangel på medinddragelse / medbestemmelse ved valg af numre

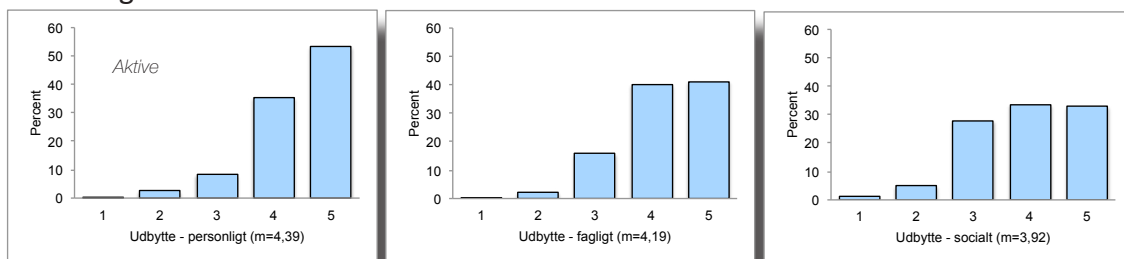
6.2.3. Deltagelse i fællesaktiviteter (koncerter, stævner mm) Spørgsmål 9 og 10

Musikskolerne tilbyder deltagelse i en række forskellige fællesaktiviteter i form af koncerter, musicals, musikskolernes dag, optræden for forældre, koncert-camps, musikskolernes sammenspilsdag mm. Disse aktiviteter er i høj grad koblet til sammenspilsundervisning (proces-produkt) såvel som til instrument/sang-undervisningen, og kan desuden i en vis grad ses som del af undervisningsprocessen frem mod optræden/performance. Eleverne deltager i de tilbud som den enkelte musikskole har, og 41% svarer at de deltager eller har deltaget i en eller flere aktiviteter.

6.2.4 Udbytte af deltagelse i fællesaktiviteter - personlige- sociale- og faglige aspekter

Deltagelse i forskellige fællesarrangementer (performance) er vurderet i forhold til et personligt, et socialt og et fagligt aspekt.

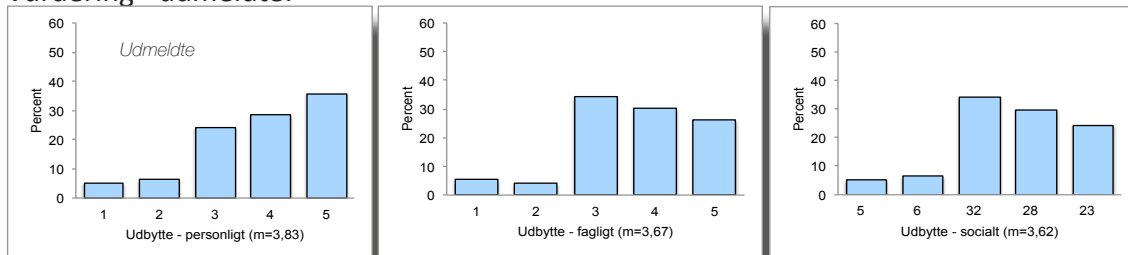
Vurdering - aktive:

Vurderingen for disse tre aspekter af udbyttet er for alle tre aspekter meget positivt, svarende til vurderingen af udbyttet for sammenspil og fællesfag (4.2.2).

Det personlige udbytte vurderes højest, derefter kommer det faglige udbytte, og på tredjepladsen det sociale - men alle tre vurderinger kan dog siges at være grader af et udbytte der vurderes som godt ("4").

Vurdering - udmeldte:

For de udmeldte elever er mønstret det samme - det personlige udbytte vurderes højere end de andre to. Niveaut er generelt lavere svarende til det lavere fagligt udbytte af instrument/sang undervisning samt sammenspil/fællesfag for udmeldte elever.

Deltagelse i fælles- og sammenspilsaktiviteter kan altså ikke især eller i første række (blot) ses som en "social foranstaltning", men er i mindst lige så høj grad noget der bidrager på et personligt og fagligt plan.

6.2.5 Sammenfatning emne 2 - Sammenspil, fællesfag og fællesaktiviteter

Sammenspils/fællesfags-undervisningen vurderes særdeles positivt. Udbyttet vurderes også meget positivt, mens egen indsats vurderes også tydeligt lavere her. Sammenligningen af vurderinger for instrument/sang og sammenspil/fællesfag viser på den ene side en vurdering af undervisningen der er knap så positiv, hvilket ikke er overraskende, da musikskolelærere generelt har størst erfaring med den individuelle instrumentundervisning. På den anden side ligger elevernes egen indsats ved denne form for undervisning markant højere, og elevernes udbytte vurderes generelt lidt højere. Sammenspil/fællesfag resulterer - trods et tydeligt udviklingspotentiale af undervisningen og dens form - gennem en højere grad af elevernes egen indsats, i et udbytte der bestemt kan måle sig med udbyttet af soloundervisningen, ja faktisk ligger en lille smule højere.

Vurderingen fra udmeldte elever ligger væsentligt lavere for undervisning og undervisningsform, hvilket peger på at undervisningen og undervisningsformen i sammenspil/fællesfag er et område der med fordel kan udvikles med henblik på fastholdelse af elever.

Pluspunkter ved denne undervisning handler bl.a. om at det er sjovt at spille sammen og lære mere, at spille og lytte, spilleglæde, fællesskab og selvværd. To områder optræder som minuspunkter - det ene er spørgsmål der vedrører differentiering, det andet er spørgsmålet om medinddragelse og medbestemmelse ved valg af numre. Der er her tale om velkendte og grundlæggende pædagogiske/didaktiske problematikker i forbindelse med hold og klasseundervisning, som samtidig er et område der ikke er så store erfaringer med på musikskoleområdet som på andre institutionelle undervisningsområder (fx i den almene skole).

Musikskolerne tilbyder deltagelse i en række forskellige fællesaktiviteter i form af koncerter, musicals, musikskolernes dag, optræden for forældre, koncert-camps, musikskolernes sammenspilsdag mm. Eleverne deltager i de tilbud som den enkelte musikskole har, og 41% svarer at de deltager eller har deltaget i en eller flere aktiviteter. Udbyttet af disse aktiviteter vurderes højt og er desuden undersøgt i forhold til et personligt, et socialt og et fagligt aspekt. Det er interessant at det personlige udbytte vurderes højest, derefter kommer det faglige udbytte, og på tredjepladsen det sociale. Dette understreger at deltagelse i fælles- og sammenspilsaktiviteter ikke blot kan ses som en "social foranstaltning", men er i mindst lige så høj grad noget der bidrager på et personligt og fagligt plan.

Det kan dermed konkluderes at sammenspil, fællesfag og fællesaktiviteter ligesom instrument- og sangundervisningen vurderes meget positivt, men at elevernes egen indsats vurderes højere, hvilket ser ud til at have positiv indflydelse på udbyttet af undervisningen. Der kan samtidig peges på et potentiale i udvikling af undervisningen og dens form på dette område, som omhandler velkendte problemstillinger for hold og klasseundervisning, men som må udvikles specifikt med henblik på musikskoleundervisning dvs. i den særlige institutionelle ramme, herunder med henblik på koblingen med den individuelle instrumental- og sangundervisning.

6.3 Tredje emne. Ønsker om andre tilbud

Spørgsmål 9: Kunne du tænke dig andre undervisningstilbud

Spørgsmålet kan besvares både som andre tilbud end dem eleven går til og som forslag til tilbud ud over hvad musikskolen har opslået (forslag til nye tilbud). Emner fra besvarelserne opstilles her i rækkefølge efter procentandel i besvarelserne.

6.3.1 Gruppering af tekstsvær

Sammenspil (21%)

Der gives her udtryk for ønsket om mere sammenspil, flere sammenspilshold, og forskellige former for sammenspil ud over det aktuelle tilbud:

- Flere sammenspilshold
- Sammenspil på højere niveau
- Sammenspil der ikke behøver at være på et højt niveau, noget socialt.
- Sammenspil med andre typer instrumenter, kombinationer på tværs, orkesteragtigt
- Sammenspil i et større orkester
- Et lille sammenspilshold på måske 3-4 stykker
- Spille sammen med én anden, spille duet
- Sammenspilsgruppe med flere klaverer
- Band / drengeband
- Kammermusik
- Forældre-børn sammenspil

Klaver (12%).

Der er mange der udtrykker ønske om klaver (i bred forstand).

Ønskerne omfatter:

- klaver,
- keyboard,
- kombineret rytmisk og klassisk klaver,
- klaver og sang, keyboard og sang samt
- klaver mhp optagelsesprøve (brugsklaver).

Sang (12%).

Ligesom for klaver er der mange der udtrykker ønske om sang.

Ønskerne omfatter:

- sang,
- solosang,
- keyboard og sang,
- band med fællesundervisning i sang,
- sang med sammenspil,
- sang og klaver,
- sang og band,
- sang/kor,
- moderne sang.

Kor (8%).

Ønsker om kor optræder både som kor som sådan og som kombineret med sang, sammenspil og musical.

Ønskerne omfatter:

- kor / synge i kor
- sang/kor
- kor og sammenspil
- musical og kor

Guitar (7%).

Ønskerne for guitar omfatter:

- guitar
- rytmisk guitar
- elguitar
- begynderguitar
- bas/guitar og sammenspil
- spille seje guitartsolo'er.

Trommer (6%).

Ønskerne for trommer omfatter:

- trommer
- trommer og sammenspil
- trommer hos en bestemt lærer
- trommer på en bestemt skole

Teori/Hørelære (5%).

Ønskerne herfor omfatter:

- musikteori
- hørelære
- nodelære
- musikhistorie,
- holdbaseret musikteori

Band (4%).

Ønskerne herfor omfatter:

- spille i band
- band med undervisning
- sang og band
- sammenspil / band
- drengband

Musical/drama (3%).

Ønskerne herfor omfatter:

- musical
- optræden i musical
- musical og kor

Violin (2%).

Ønskerne herfor omfatter:

- violin
- violin kombineret med klaver

Camp (1%), Kammermusik (1%), Klaver for de små (1%), Længere lektioner (1%).

Andre forslag:

Andre instrumenter (oboe, bas, cello, computermusik), efterårsarrangementer, filmmusik, lokale tilbud, forældre-børn-sammenspil, instrumentundervisning for de små, klassisk børnekor, kor for de små, sommerkurser, temadage og stævner, sceneoptræden, undervisning flere dage om ugen.

6.3.2 Sammenfatning af emne 3 - ønsker om andre tilbud

Hvorvidt eleverne har ønsker om andre tilbud kan besvares både som andre tilbud end dem eleven går til og som forslag til tilbud ud over hvad musikskolen har opslået (forslag til nye tilbud).

Emnerne fra besvarelserne opstilles her i rækkefølge efter procentandel i besvarelserne:

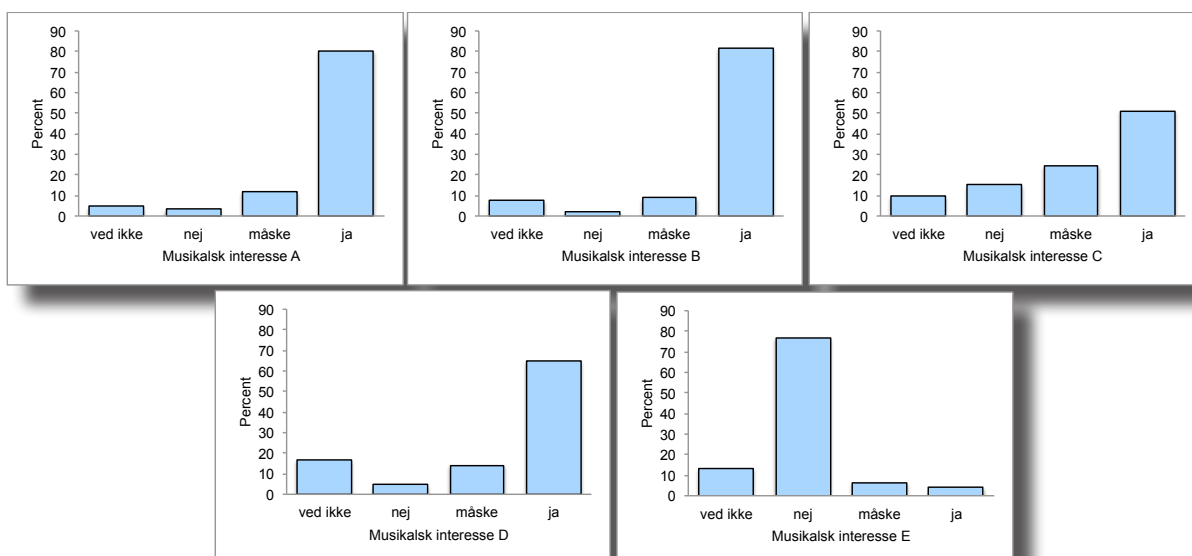
1. Sammenspil og sammenspilstilbud
2. Klaver
3. Sang
4. Kor
5. Guitar
6. Trommer
7. Teori/Hørelære
8. Band
9. Musical/drama
10. Violin
11. Camp, Kammermusik, Klaver for de små, Længere lektioner
12. Andre forslag: Andre instrumenter (oboe, bas, cello, computermusik), efterårsarrangementer, filmmusik, lokale tilbud, forældre-børn-sammenspil, instrumentundervisning for de små, klassisk børnekor, kor for de små, sommerkurser, temadage og stævner, sceneoptræden, undervisning flere dage om ugen.

6.4 Fjerde emne: Musikalsk interesse

Spørgsmål 12

Tidligere undersøgelser peger på, at frafald har sammenhæng med at musikundervisningen ikke imødekommer eller inddrager elevernes musikalske interesser. Der er behov for at nuancere denne hypotese. Et spørgsmål er hvorvidt eleven har haft mulighed for at beskæftige sig med musik som interesserer hende/ham. Ud over dette spørges til hvorvidt læreren støtter elevens musikalske interesse. Ud over at læreren møder elevens interesse spørges også til hvorvidt undervisningen har vækket interesse for anden musik. Endelig spørges til hvilken rolle lærerens egen musikalske interesse spiller som inspiration eller evt. begrænsning.

6.4.1 Besvarelse - aktive elever

De to første spørgsmål:

A. *Har du haft mulighed for at beskæftige dig med musik, der interesserer dig:*

B. *Har du oplevet at læreren støtter din musikalske interesse*

besvares med et rent ja - eleverne har mulighed for at beskæftige sig med musik der interesserer dem, og det opleves at læreren støtter dette.

Det tredje spørgsmål:

C. *Har undervisningen vækket interesse for anden musik end den du allerede havde interesse for* besvares ovevejende positivt med 51% som svarer entydigt ja, og under 15% som svarer entydigt nej. Hele 25% svarer 'måske', hvilket jo stærkt begrænser hvorvidt der faktisk er vækket en interesse. Dermed er det på den ene side et positivt svar, og på den anden side et område med et væsentligt potentiale (behovet for "god anderledeshed", Ziehe 2004).

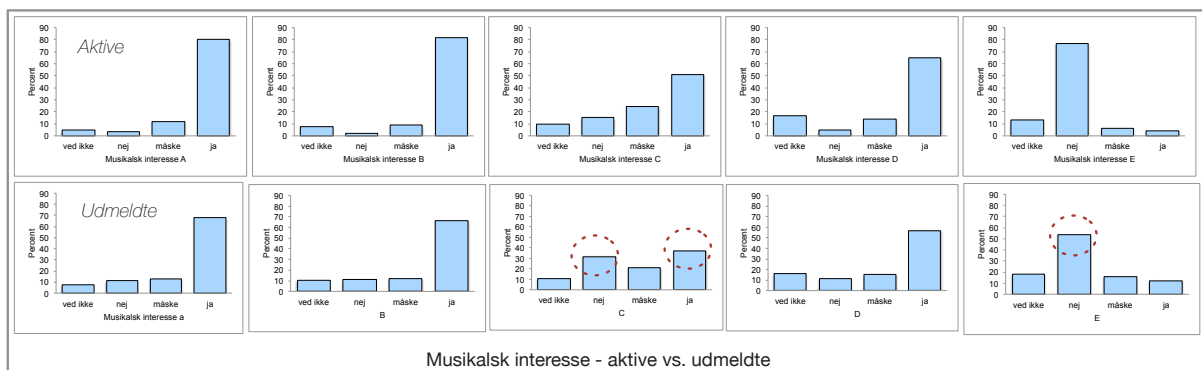
De to sidste spørgsmål handler om lærerens rolle som inspirator:

D. *Har du oplevet at læreren inddrager sin egen musikalske interesse som inspiration*

E. *Har du oplevelsen af at læreren begrænser undervisningen til sin egen musikalske interesse*

To tredjedel svarer at læreren inddrager sin egen musikalske interesse som inspiration, og 75% svarer at læreren ikke begrænser undervisningen til egen interesse. Denne sidste besvarelse er i overensstemmelse med besvarelsen af de første to spørgsmål om hvorvidt læreren imødekommer elevens musikalske interesse - som jo kunne være forskellig fra lærerens. Havde der været tale om en tendens til en lukning her, ville det eksempelvis kunne være et problem i forhold til musiklærerens egen ofte enten klassiske eller rytmiske musikalske uddannelse. Når der i det tredje emne (spørgsmål 8) gives udtryk for at man fx ønsker klaverundervisning som "kombineret rytmisk og klassisk klaver" er det et udtryk for at denne skillelinje opfattes som en vis lukning.

6.4.2 Udmeldte, sammenlignet med besvarelsene for aktive elever

Musikalsk interesse - aktive vs. udmeldte

Besvarelsen for udmeldte elever er i forhold til de to første spørgsmål (A. *mulighed for at beskæftige sig med egen musikalsk interesse* og B. *lærerens støtte hertil*) relativt uændret med et tydeligt overvejende 'ja', dog med en lidt lavere procent. Det samme gælder spørgsmål D (lærerens musikalske interesse som inspiration).

Der er tydelig forskel i besvarelsen af spørgsmål C (*vækket interesse for anden musik*). Der er her ingen tydelig positiv tendens i besvarelsen, snarere en ca. en tredjedel der svarer entydigt ja og en tredjedel der svarer entydigt nej.

Dette peger på at der her er et potentiale for fastholdelse gennem det man med Thomas Ziehe kan kalde "god anderledeshed" eller med Klafki "den dobbelte åbning".

Der er ligeledes en tydelig forskel i besvarelsen af spørgsmål E (begrænsning til lærerens musikalske interesse), idet besvarelsen at læreren ikke lukker omkring sin egen musikalske interesse er reduceret fra 75% til 55%. Knap 30% af de udmeldte elever svarer tilsammen ja og måske. Dette peger på, at der her er et potentiale for fastholdelse gennem "at møde eleven pædagogisk".

Tekstsvaret fjerde emne (kommentarrubrik) til spørgsmål 12, sammenfatning:

- lydhørhed over for elevens egen musikinteresse
- lærer prøver at opfylde ønsker
- medbestemmelse i musikvalg

Dette opleves overvejende, mens nogle elever (med overvægt hos udmeldte elever) ikke oplever det sådan.

6.4.3 Sammenfatning emne 4 - musikalsk interesse

Tidligere undersøgelser peger på, at frafald har sammenhæng med at musikundervisningen ikke imødekommer eller inddrager elevernes musikalske interesser. Der er behov for at nuancere denne hypotese. Et spørgsmål er hvorvidt eleven har haft mulighed for at beskæftige sig med musik som interesserer hende/ham. Ud over dette spørges til hvorvidt læreren støtter elevens musikalske interesse. Ud over at læreren møder elevens interesse spørges også til hvorvidt undervisningen har vækket interesse for anden musik. Endelig spørges til hvilken rolle lærerens egen musikalske interesse spiller som inspiration eller evt. begrænsning.

Resultaterne viser eleverne har mulighed for at beskæftige sig med musik der interesserer dem, og det opleves at læreren støtter dette. Hvorvidt undervisningen vækket interesse for anden musik end den du allerede havde interesse for besvares entydigt positivt af 51%. Dermed er det på den ene side et positivt svar, og på den anden side et område med et væsentligt potentiale. Det generelle billede er desuden at læreren inddrager sin egen musikalske interesse som inspiration og ikke begrænser undervisningen til samme.

Besvarelsen for de udmeldte elever viser et markant lavere resultat for hvorvidt undervisningen vækket interesse for anden musik end den du allerede havde interesse.

Dette peger samlet på, at der her er et vigtigt potentiale for fastholdelse gennem på den ene side at inddrage elevernes egen musik og musikalske interesse, samt på den anden side også være i stand til vækket interesse for anden musik -

gennem det man med Thomas Ziehe kan kalde "god anderledeshed" eller med Klafki "den dobbelte åbning" (at stoffet åbner sig for eleven og eleven for stoffet).

6.5 Femte emne: Øvning

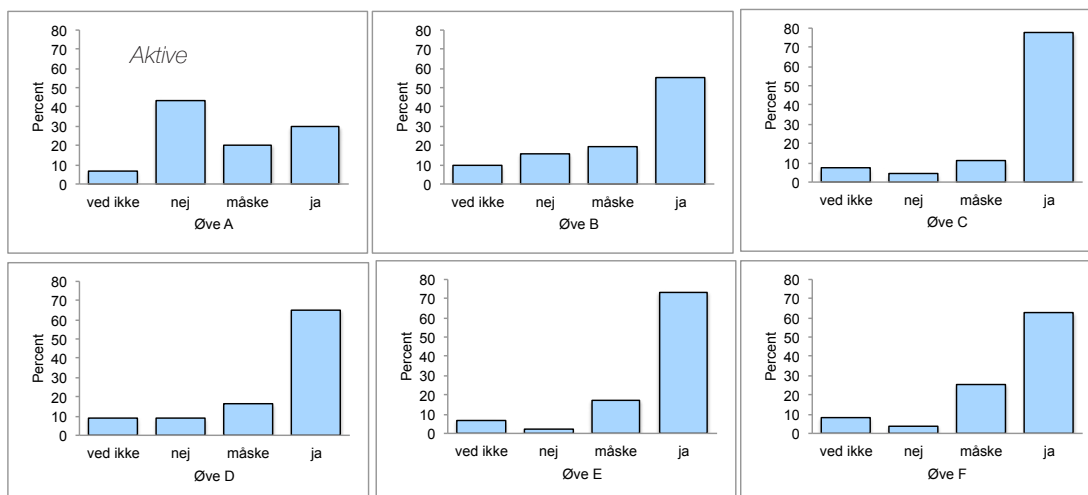
Spørgsmål 13

Øvning / egen indsats optræder i flere sammenhænge i undersøgelsens resultater som en fremtrædende problemstilling.

6.5.1 Aktive

Spørgsmål 13 har seks underspørgsmål (A til F).

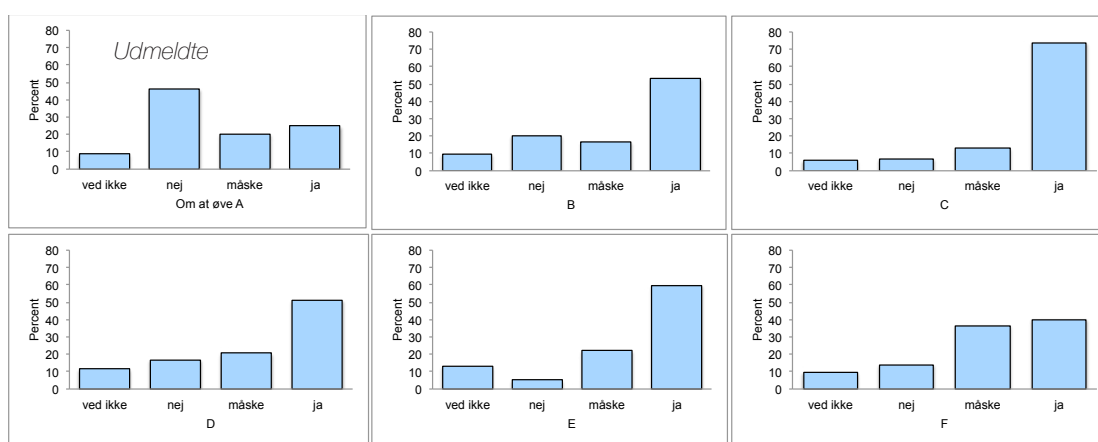
- a. Har det været let for dig at øve hver dag i ugens løb - *besvares overvejende negativt*
- b. Har du overvejende spillet det du skulle øve i ugens løb – *besvares positivt for over 50%*
- c. Får du støtte hjemme til at øve dig – *besvares positivt for ca. 80%*
- d. Har din lærer stillet klare forventninger til at du øver dig i ugens løb - *besvares positivt for ca. 70%*
- e. Har det du skulle øve været noget du kunne finde ud af - *besvares positivt for over 70%*
- f. Har det du skulle øve været noget, der fangede din interesse - *besvares positivt for over 60%*

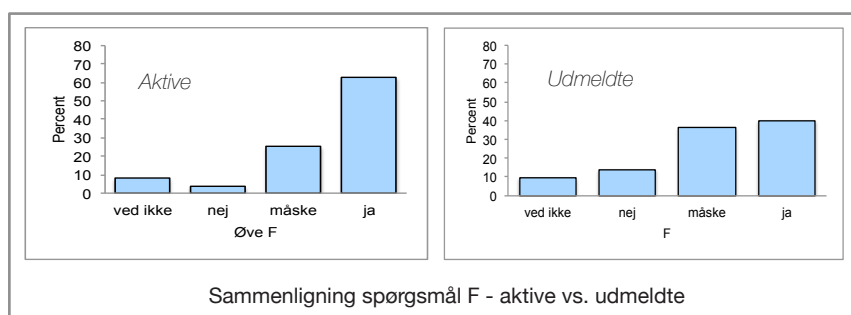
Det er et meget markant, men ikke overraskende, resultat, at det at øve i ugens løb er noget der falder svært for mange. Der er tydeligvis for en del elever, at der er støtte hjemmefra, at der er klare forventninger til hvad der skal øves, at det overvejende er noget man kan finde ud af og at det også i rimeligt omfang opfattes som noget der fanger elevens interesse. En del elever spiller overvejende det de skulle øve. De højeste værdier handler om lærerens forventning, støtte fra forældre og at det der skal øves er noget man kan finde ud af (gennemgået). Samlet tegner der sig dermed et billede af, at det ikke er den indre motivation der er den stærkeste.

6.5.2 Besvarelse - udmeldte

Besvarelserne for udmeldte elever svarer på en del punkter tendensmæssigt - med en lidt mindre positiv besvarelse - til besvarelsen fra de aktive elever, med undtagelse af et enkelt svar (F).

Sammenlignes fordelingsstallene for spørgsmål F (*Har det du skulle øve været noget, der fangede din interesse*) for aktive og udmeldte er der tale om en væsentlig forskel i negativ retning.

Langt færre (fra 63 til 40%) svarer positivt (ja), flere svarer måske (fra 25 til 36%) og flere svarer nej (fra 4% til 14%).

Dette peger på, at elevens musikalske interesse i forbindelse med øvning er et kritisk punkt i forhold til fastholdelse, hvilket også peger på spørgsmålet om "indre motivation".

En lignende problemstilling har været diskuteret meget i forbindelse med læseundervisning fx kritikken af Søren&Mette-bøgerne, hvor der arbejdes med sætninger, som ganske vist er "logisk" opbygget (i lærerens perspektiv), men i høj grad meningsløse i et elevperspektiv. Den

danskdidaktiske diskussion om 'elementmetode' vs 'den kommunikative tilgang' kan ses som en parallel til problemstillingen i musikundervisningen.

6.5.3 Tekstsvare sjette emne (kommentarrubrik) til spørgsmål 12

Sammenfatning af emner

- musikvalg
- interesse for det der skal øves
- at det der øves skal 'bruges'
- forældrestøtte,
- at undgå negativ reaktion på at en elev ikke har øvet
- optage på Ipod
- anden opbakning til øvning
- øvekrav ("øvetvang") fra lærer eller forældre
- spiller synger hjemme, men ikke det fra undervisningen
- glemme at øve
- glemme at øve noget bestemt
- ikke at kunne huske melodierne hjemme
- at have øvet forkert en hel uge

Omfanget af tekstsvare i form af kommentarer til besvarelsen af spørgsmål 13 har et meget stort omfang.

6.5.4 Sammenfatning emne 5 - Øvning

Det er et meget markant, men ikke overraskende, resultat, at det at øve i ugens løb er noget der falder svært for mange. Der er tydeligvis for en del elever, at der er støtte hjemmefra, at der er klare forventninger til hvad der skal øves, at det overvejende er noget man kan finde ud af og at det også i rimeligt omfang opfattes som noget der fanger elevens interesse. En del elever spiller overvejende det de skulle øve. Samlet set tegner der sig et billede af at det svage punkt handler om *indre motivation*.

Besvarelsen fra udmeldte elever viser en markant forskel på et område: hvorvidt det man skulle øve fangede elevens interesse. Dette peger på, at elevens musikalske interesse i forbindelse med øvning er et kritisk punkt i forhold til fastholdelse, hvilket også peger på spørgsmålet om "indre motivation".

En lignende problemstilling har været diskuteret meget i forbindelse med læseundervisning fx kritikken af Søren&Mette-bøgerne, hvor der arbejdes med sætninger, som ganske vist er "logisk" opbygget i delelementer, men i høj grad meningsløse i et elevperspektiv. Den danskdidaktiske diskussion om 'elementmetode' vs 'den kommunikative tilgang' kan ses som en parallel til problemstillingen i musikundervisningen, hvor der ikke har været en tilsvarende behandling af denne fagovergribende problemstilling.

I kommentarerne til besvarelsen nævnes spørgsmålet om musikvalg og interesse for det der

skal øves ligeledes, hvilket understøtter ovenstående pointe. Et andet problem som kommer til udtryk her handler om "øvekrav" og de negative konsekvenser heraf - et alvorligt problem som i forskningslitteraturen peger på kan lede til negative oplevelser, der overskygger det positive ved at beskæftige sig med musik.

Det kan konkluderes at 'øvning' er et centralt og problematisk spørgsmål, som er en væsentlig del af elevernes egen indsats samt at spørgsmålet om indre motivation og elevens interesse for det der skal øves dermed er væsentlige faktorer for fastholdelse. Dette peger imidlertid også videre til bagvedliggende musikdidaktisk problemstillinger. Der er her tale om et såvel metodisk-praktisk som didaktisk-teoretisk udviklingspotentiale, som griber ind i og er forviklet med de andre ti emner, der analyseres her i rapporten.

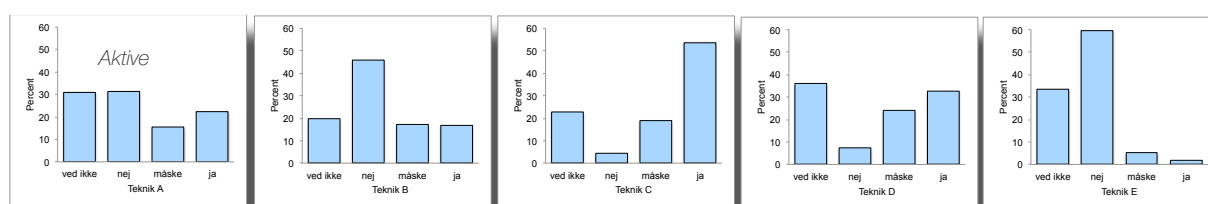
6.6 Sjette emne - om teknik. Spørgsmål 14

I dette emne spørges til oplevelsen af det sammensatte kompleks, som udgøres af relationen mellem *teknik, musikalsk interesse og sammenspil*.

Der spørges til elevernes opfattelse af hvordan følgende forstås i undervisningen:

- at skulle beherske et instrument godt før man kan spille sammen med andre
- at skulle beherske et instrument godt før man kan spille noget spændende
- at hvis jeg spiller noget der interesserer mig bliver jeg hurtigere teknisk dygtigere
- at hvis jeg spiller sammen med andre bliver jeg teknisk dygtigere
- at hvis jeg bare spiller sammen med andre lærer jeg at spille forkert

6.6.1 Aktive elevers besvarelse

Besvarelsen af første spørgsmål (A) er delt mellem ca. 30% nej (teknik ikke forudsætning for sammenspil) og ca. 20% ja (teknik er en forudsætning for sammenspil). Herimellem ligger en lidt mindre gruppe som svarer måske, hvilket kan forstås som "kommer an på".

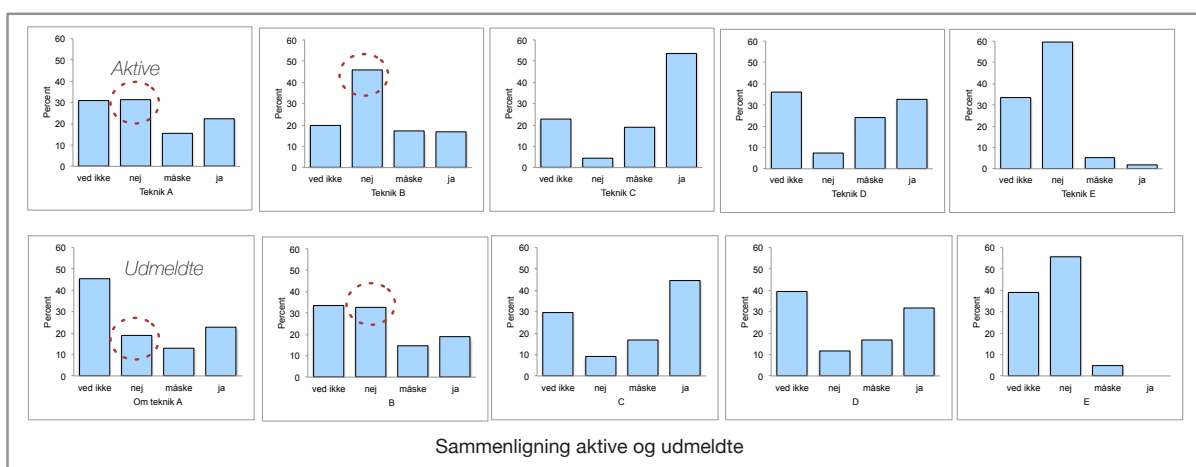
Besvarelsen af andet spørgsmål (B) er ligeledes delt mellem ca. 45% nej (teknik ikke forudsætning for at spille noget interessant) og en mindre gruppe på lidt under 20% ja (teknik forudsætning for at spille noget interessant). Herimellem ligger også en lidt mindre gruppe som svarer måske ("kommer an på"). En undersøgelse af relationen mellem besvarelserne af spørgsmål A og spørgsmål B viser, at der er mange besvarelser med enten ja til begge spørgsmål eller nej til begge spørgsmål - ikke blandet. Dette peger på to forskellige forståelser - teknik som en vigtig forudsætning og teknik som udvikles i relation til interesse og sammenspil.

Besvarelsen af tredje og fjerde spørgsmål (C og D), viser en overvejende forståelse af at teknik fremmes i relation til interesse og sammenspil. Besvarelsen af det sidste spørgsmål (E), viser at der ikke opleves en negativ forståelse af sammenspil for udvikling af teknik.

Det samlede (og sammensatte billede) bliver således, at der af eleverne opleves en forståelse af en nuanceret relation mellem teknik, interesse og sammenspil, dog med en forskelligartet opfattelse af hvor vigtig teknik er som forudsætning.

6.6.2 Besvarelsen fra udmeldte elever

Besvarelsen for udmeldte elever, er her opstillet i en sammenligning med besvarelsen fra de aktive elever.

Forskellen gør sig her tydeligvis gældende ved spørgsmål A og spørgsmål B.

Der er ved spørgsmål A en lavere procent for svaret nej (at teknik ikke forudsætning for sammenspil), hvilket betyder at der er en højere procentdel der har oplevelsen af at teknik er en forudsætning, end der er der har oplevelsen af at det ikke er en forudsætning. Der er en tilsvarende forskydning ved spørgsmål B. Dette betyder samlet set, at der blandt de udmeldte elever er en opfattelse af at det tekniske aspekt i højere grad er en forudsætning for såvel sammenspil som det "at spille noget spændende". Begge disse aspekter har betydning for elevens motivation, og dermed betydning for fastholdelse.

6.6.3 Tekstsvare sjette emne (kommentarrubrik) til spørgsmål 12

Der er få kommentarer til spørgsmål 12, men følgende to forældreudsagn er meget sigende for den centrale forståelse:

"Vores lærer har gjort det at spille til noget spændende og interessant og formået at få vores barn til at føle at han kan noget selvom han ikke er så langt teknisk og aldersmæssigt."

"Det er vores oplevelse at [lærer] og [lærer] forstår at samspil på det niveau, man er på, er med til at udvikle ens eget spil og gøre det sjovere at spille."

6.6.4 Sammenfatning emne 6 - teknik

Spørgsmålet handler om det sammensatte kompleks, som udgøres af relationen mellem *teknik, musikalsk interesse og sammenspil*.

Det samledebillede er, at der af eleverne opleves en forståelse af en nuanceret relation mellem teknik, interesse og sammenspil, dog med en forskelligartet opfattelse af hvor vigtig teknik er som forudsætning.

Der er blandt de udmeldte elever en opfattelse af, at det tekniske aspekt i højere grad er en forudsætning for såvel sammenspil som det "at spille noget spændende". Begge disse aspekter har betydning for elevens motivation, og dermed betydning for fastholdelse.

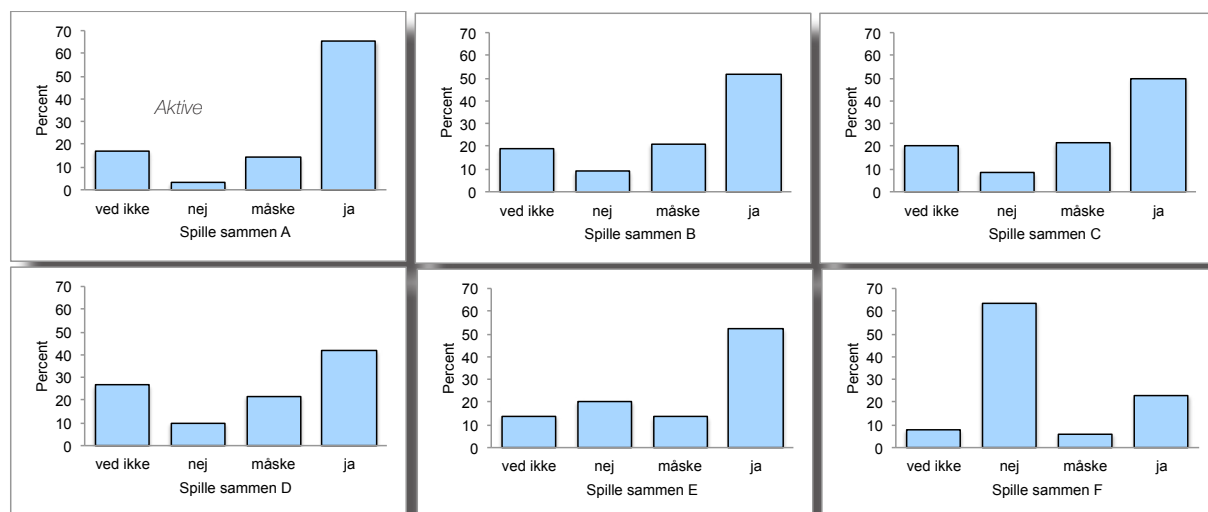
6.7 Syvende emne – om at spille sammen

Spørgsmål 15: 15. Om at spille sammen

- synes du at det er sjovt at spille sammen med andre
- synes du at det er vigtigt at spille sammen med andre
- synes du det gør musikken bedre at spille sammen med andre
- synes du at du bliver bedre af at spille sammen med andre
- har du haft gode muligheder for at spille sammen med andre
- spiller du sammen med andre udenfor musikskolen

6.7.1 Besvarelse - aktive elever

Sammenspil og andre fællesaktiviteter (især performanceorienterede) optræder gennemgående i tekstbesvarelserne som et vigtigt aspekt i forhold til det "at fortsætte" (fastholdelse).

Besvarelserne af dette spørgsmål viser at sammenspil i meget høj grad opleves som *sjovt* (motiverende), og i høj grad opfattes som *vigtigt*.

Det opfattes at sammenspil bidrager til *at gøre musik bedre* samt til *at blive bedre til at spille*.

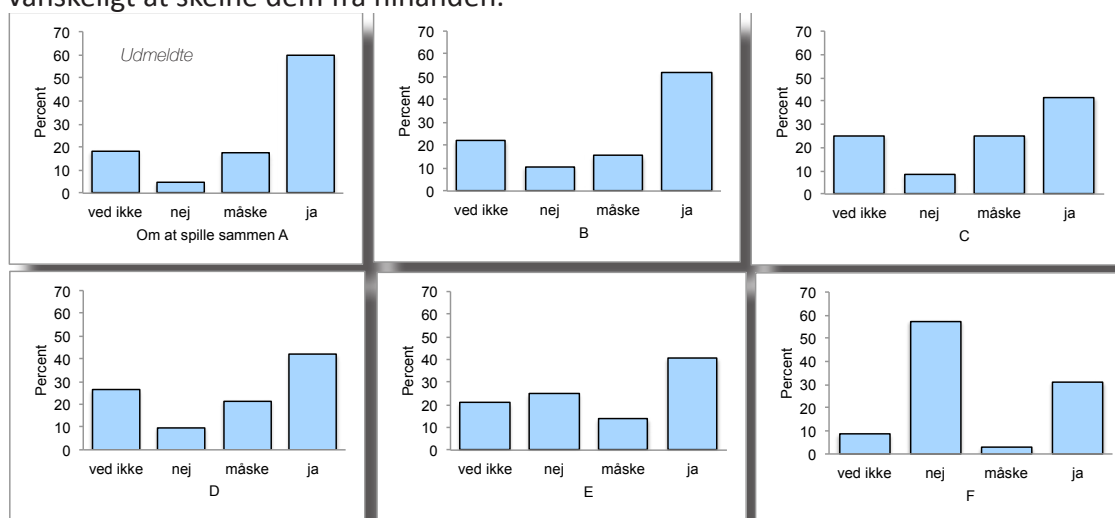
Lidt over halvdelen af eleverne svarer *at de har haft gode muligheder for at spille sammen med andre*.

Over tyve pct. svarer at de *ikke* har haft gode muligheder for at spille sammen. Det er ligeledes lidt over tyve pct. der svarer at *de spiller sammen med andre udenfor musikskolen*.

Resultaterne bekræfter betydningen af sammenspil / fællesaktiviteter (som en del af en helhed som bidrager til forskellige former for udbytte for eleverne), og det ser samtidig ud til at der er et potentiale for at flere ville kunne deltage i sammenspil.

6.7.2 Besvarelse - udmeldte

Sammenlignes fordelingskurverne for de aktive elever og de udmeldte elever, er det vanskeligt at skelne dem fra hinanden.

Det at spille sammen kan således siges (at opleves) at have / have haft samme positive betydning for såvel aktive som udmeldte.

Forskellen ligger imidlertid et andet sted. Af de aktive svarer 29% at de deltager i sammenspil, og af de udmeldte svarer 20% at de har deltaget i sammenspil.

For det første er det tydeligt, at der blandt de aktive elever er en markant større andel, som deltager i sammenspil - og det peger på at sammenspil er vigtigt for fastholdelse af eleverne.

For det andet viser det, at der ikke blot er et potentiale på ca. 20% der ikke går til sammenspil fordi de ikke har haft mulighed for det - og nok derfor spiller sammen udenfor musikskolen. Der er - ifølge besvarelsene - derimod en langt større gruppe der ikke deltager i sammenspil.

Der er en gruppe på ca. tyve procent som er opmærksomme på den manglende mulighed, men der er også en gruppe på måske helt op til halvdelen af eleverne på en musikskole, som ikke udnytter muligheden for sammenspil. Sammenholdes dette med den betydning for fastholdelse som deltagelse i sammenspil kan betyde, er der tale om et meget stort udviklingspotentiale - selv om man næppe vil kunne forvente at alle elever der "går til spil" også vil ønske at deltage i sammenspil. Ud fra besvarelsen af spørgsmålet om ønsket om yderligere tilbud (Afsnit 4.3) - hvor det mest omfattende ønske var muligheden for sammenspil, kan det fastholdes, at der potentialet også er en

mulighed der i høj grad er efterspurgt af brugerne. Ud fra besvarelserne i afsnit 4.3 er det imidlertid også tydeligt, at brugerne efterspørger mere differentierede sammenspilsformer (organisatorisk differentiering) og at nogle af sammenspilsformerne stiller krav til undervisningsdifferentiering.

De præcise procenttal for "ikke-deltagelse" i sammenspil kan med fordel bestemmes for hver musikskole ud fra de registrerede data, frem for fra besvarelserne, som jo ikke dækker hele elevgruppen, da det ikke er alle der har besvaret spørgeskemaet. Ikke desto mindre giver besvarelserne fra det relativt store antal respondenter på tværs af musikskolerne et rimeligt godt billede af den samlede størrelsesorden, og dermed også af forholdet til spørgsmål E (oplevelsen af mulighed).

6.7.3 Tekstsvarettende emne

Sammenfatning af tekstsvare i emner:

- mange udtryk om at man gerne vil spille sammen (ønske om sammenspil som åbenbart ikke er etableret).
- mange spiller sammen uden for musikskolen (og ikke på musikskolen) – FS, Gym, familiemedlemmer, hos privatlærer. Ved soloundervisning nævnes sammenspil som at spille sammen med læreren, fx firhændigt.
- progression: "man kan jo ikke spille sammen når man ikke har spillet så længe", en idé, der ser ud til at være udbredt hos forældre.

6.7.4 Sammenfatning emne 7 - at spille sammen

Sammenspil opleves som *sjovt* (motiverende), og opfattes samtidig som *vigtigt*.

Sammenspil bidrager til *at gøre musik bedre* samt til *at blive bedre til at spille* (i overensstemmelse med resultaterne i afsnit 4.2)

Lidt over halvdelen af eleverne svarer *at de har haft gode muligheder for at spille sammen med andre*. Over tyve pct svarer at de *ikke* har haft gode muligheder for at spille sammen. Det er ligeledes lidt over tyve pct. der svarer at *de spiller sammen med andre udenfor musikskolen*.

Resultaterne bekræfter betydningen af sammenspil / fællesaktiviteter, og det ser samtidig ud til, at der er et potentiale for at flere ville kunne deltage i sammenspil.

Blandt de aktive elever er en markant større andel, som deltager i sammenspil i forhold til udmeldte - hvilket peger på at sammenspil er vigtigt for fastholdelse af eleverne.

Der er en gruppe på ca. tyve procent som er opmærksomme på / efterspørger den manglende mulighed, men der er også en gruppe på måske helt op til halvdelen af eleverne på en musikskole, som ikke udnytter muligheden for sammenspil. Sammenholdes dette med den betydning for fastholdelse som deltagelse i sammenspil kan betyde, er der tale om et meget stort udviklingspotentiale. Ud fra besvarelsen af spørgsmålet om ønsket om yderligere tilbud (Afsnit 4.3) hvor det mest omfattende ønske var muligheden for sammenspil, kan det fastholdes, at der potentialet også er en mulighed der i høj grad er efterspurgt af brugerne.

6.8 Ottende emne – det musikalske

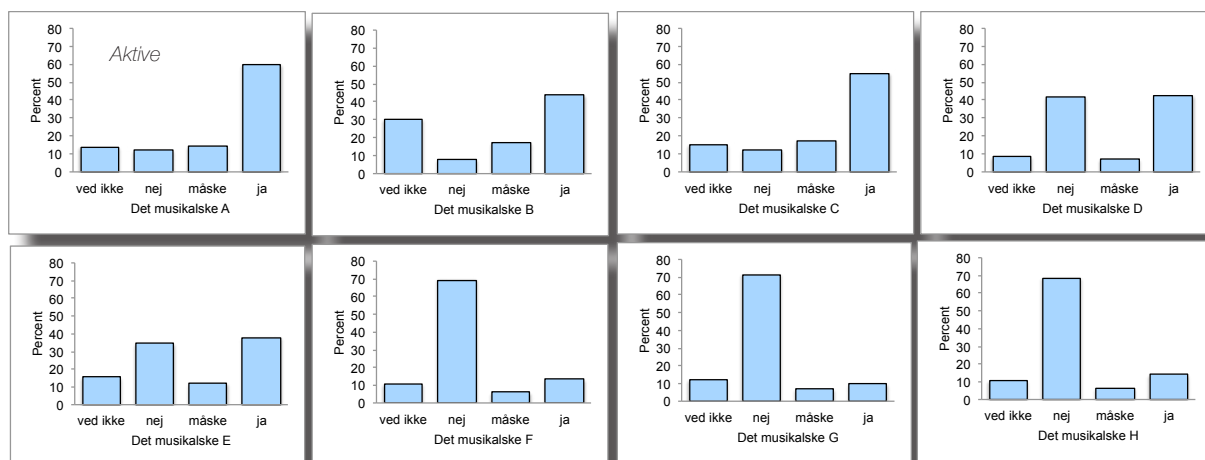
Spørgsmål 16

Når man beskæftiger sig med musik beskæftiger man sig med 'noget', men også med sig selv. Musik kan siges også at være en måde at forstå eller erkende sig selv og verden på. Centralt heri står hvad der betegnes som transformativ eller kreative processer som fx det musikalske arbejde med udtryk, improvisation, komposition m.v. Dette kan også knyttes til Swanwicks udtryk: "Teaching Music Musically" – og de magiske transformationer når fx "tones becomes tunes".

Der stilles otte spørgsmål hertil:

- har du oplevet at blive berørt af musikken
- har det musikalske udtryk været væsentligt i undervisningen
- har du haft gode muligheder for at opleve musik på musikskolen
- har du oplevet din lærer optræde med musik
- har du haft mulighed for at arbejde med at improvisere
- har du haft mulighed for at skrive sange
- har du haft mulighed for at arrangere musik
- har du haft mulighed for at komponere musik

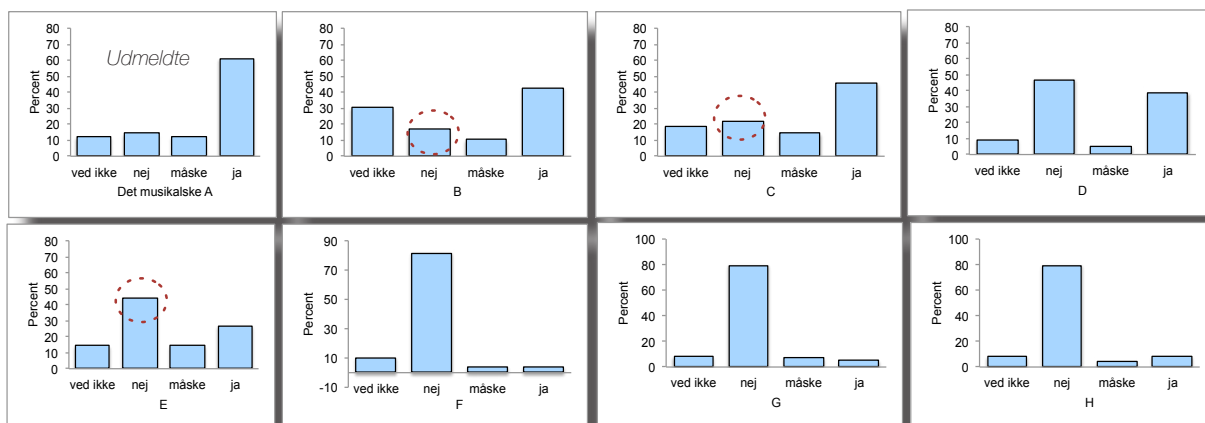
6.8.1 Besvarelse - aktive

- Et tydeligt flertal af elever oplever at blive "berørt" af musikken
- Et flertal oplever at det musikalske udtryk har været væsentligt i undervisningen.
- Et flertal oplever at der har været gode muligheder for at opleve musik på musikskolen
- Nogle har, andre har ikke oplevet deres lærer optræde med musik
- Nogle har, andre har ikke, haft mulighed for at arbejde med improvisation
- De fleste har ikke haft mulighed for at skrive sange
- De fleste har ikke haft mulighed for at arrangere musik
- De fleste har ikke haft mulighed for at komponere musik

Resultatet peger på at den musikalske oplevelse og det musikalske udtryk indtager en tydelig plads i undervisningen, men der ser samtidig ud til at være mulighed for at styrke hhv tydeliggøre forskellige musikalske processer (transformativ / kreative) i undervisningen.

6.8.2 Besvarelse - udmeldte

På tre områder er der væsentlig forskel på besvarelsen fra de aktive elever og fra de udmeldte.

1. Flere udmeldte elever svarer at det musikalske udtryk (spørgsmål B) ikke har været vigtigt i undervisningen.
2. Flere udmeldte elever svarer at der ikke har været gode muligheder for at opleve musik på musikskolen (spørgsmål C).
3. Flere udmeldte elever svarer at de ikke har haft mulighed for improvisation (spørgsmål E).

Desuden er den negative besvarelse for spørgsmålene F, G og H et ydere tydeligt nej til muligheden for at skrive sange, arrangere og komponere musik.

Der er der imod ingen væsentlig forskel i spørgsmålet om eleverne har oplevet at blive berørt af musikken.

Det er tydeligt at det musikalske aspekt opleves at have fyldt mindre i undervisningen for de udmeldte elever.

6.8.3 Tekstsvare niende emne

- rigtig mange skriver at de arbejder med komposition e.l. hjemme
- progression: Eleven er ikke nået så langt / har ikke spillet så længe. Fx "det er jo ikke relevant når man kun er ti år gammel" (forældreudsagn); "har kun gået i halvandet år, så det kommer vel senere".

6.8.4 Sammenfatning emne 8 - det musikalske

Resultatet peger på at den musikalske oplevelse og det musikalske udtryk indtager en tydelig plads i undervisningen, men der ser samtidig ud til at være mulighed for at udvikle forskellige musikalske processer (transformative / kreative) som ikke ser ud til at have fundet indpas i undervisningen. Derimod skriver rigtig mange at de arbejder med komposition e.l. hjemme.

Disse arbejdsformer forbindes ofte med brug af digital teknologi (IT), hvilket også rejser spørgsmålet om hvordan dette område kan udvikles som hhv. et selvstændigt 'fag' og/eller som del af de enkelte instrumentfag. Man kunne her se forbindelser til tidligere omtalte spørgsmål som øvelse, elevernes egen musikinteresse, motivation mm.

Det er desuden tydeligt, at det musikalske aspekt opleves at have fyldt mindre i undervisningen for de udmeldte elever, hvorfor der kan peges på at dette aspekt har betydning for fastholdelse af elever.

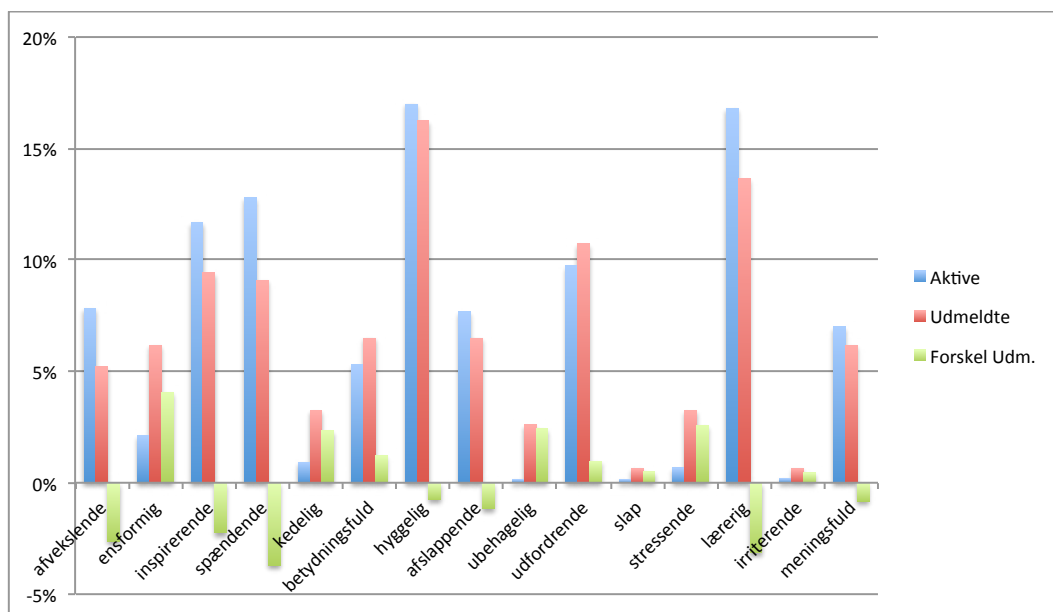
Sammenfattende kan siges, at der er tale om et musikalsk potentiale ("teaching music musically"), som ikke har fundet indpas i musikskolens undervisning, samt at dette er af betydning for fastholdelse af elever, og dermed et væsentligt udviklingspotentiale.

6.9 Niende emne: Om oplevelsen af at være elev på musikskolen

6.9.1 Oplevelsen af undervisningen

Spørgsmål 17: Hvilket af følgende udtryk beskriver bedst din generelle oplevelse af undervisningen

a. ensformig; b. inspirerende; c. spændende; d. kedelig; e. betydningsfuld; f. hyggelig; g. afslappende; h. ubehagelig; i. udfordrende; j. slap; k. stressende; l. lærerig; m. irriterende; n. meningsfuld; o. andet

Den generaliserede vurdering fra de aktive elever er at, undervisningen især er (fra høj til lavere):

- lærerig og hyggelig ("at lære i et positivt undervisningsklima")
- spændende
- inspirerende
- udfordrende
- afvekslende
- meningsfuld

Der er her tale om en yderst positiv karakteristik af musikskolens undervisningskultur.

Den generaliserede vurdering fra udmeldte elever adskiller sig fra den aktive elevs vurdering på følgende punkter (fra størst forskel til mindre):

- mindre spændende og mere ensformig
- mindre lærerrig, mindre afvekslende, mere stressende
- mindre inspirerende, mere kedelig, mere ubehagelig

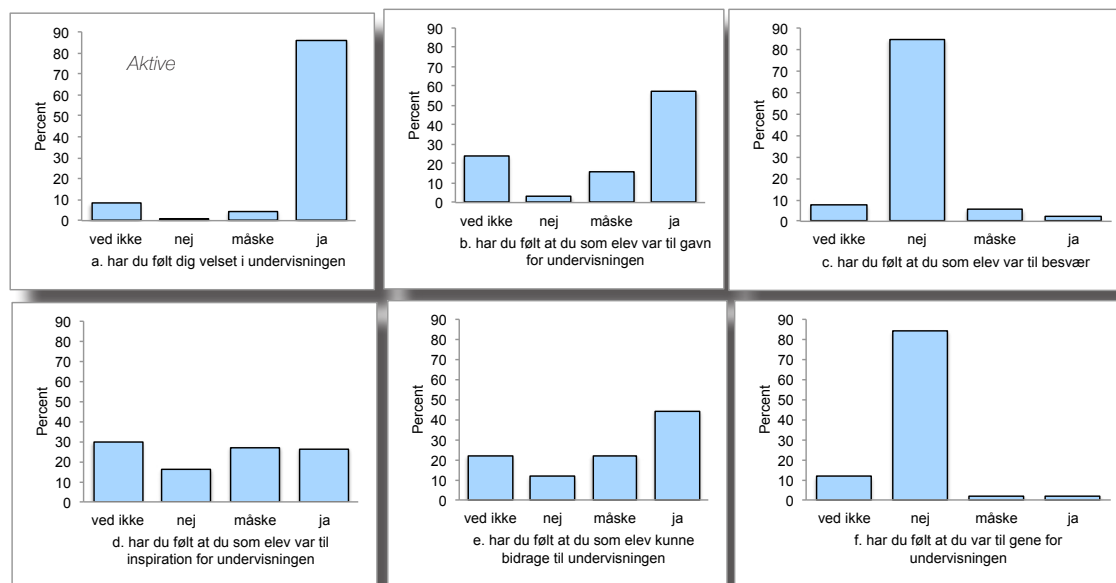
Fra de udmeldte elever er det netop de vigtigste pluspunkter, som vurderes lavere, hvilket samlet kunne karakteriseres som en mindre engageret og lærerrig undervisning. Dette peger på betydningen af den engagerede lærer for fastholdelsen af eleverne. Dette stemmer overens med tekstsvar fra den positive vurdering af undervisningen (afsnit 4.1.1), hvor den engagerede lærer fremhæves.

6.9.2 oplevelsen at være elev

Spørgsmål 18. Om oplevelsen at være elev på musikskolen

- har du følt dig velset i undervisningen
- har du følt at du som elev var til gavn for undervisningen
- har du følt at du som elev var til besvær
- har du følt at du som elev var til inspiration for undervisningen
- har du følt at du som elev kunne bidrage til undervisningen
- har du følt at du var til gene for undervisningen

Besvarelse for aktive elever

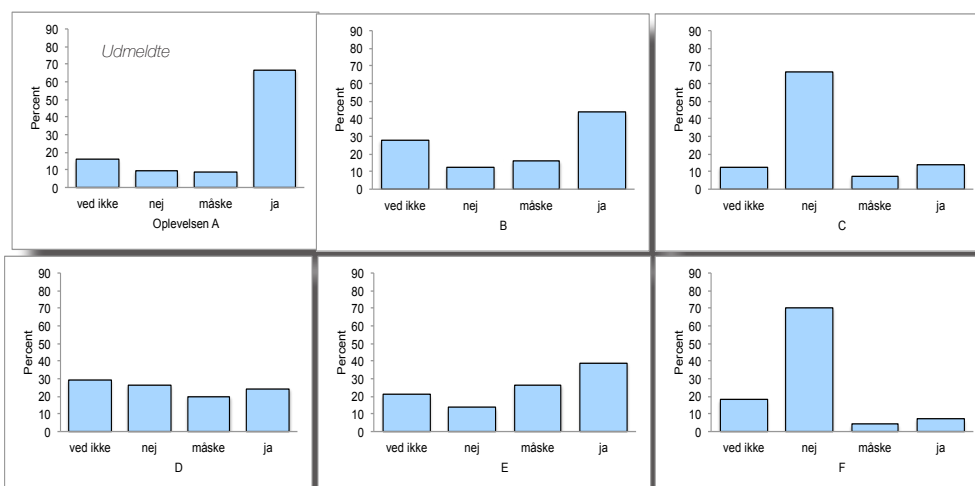

Eleverne følt sig velset, og har følt sig delvist måske følt sig til gavn for undervisningen, og ikke til besvær.

Hvorvidt man har følt sig til inspiration for undervisningen giver et blandet billede hvor lidt flere svarer ja end nej. Hvorvidt man som elev kunne bidrage til undervisningen falder lidt mere positivt. Til gengæld føler eleverne ikke at de har været til gene for undervisningen. Billedet er således at eleverne i en vis grad føler de kan bidrage til undervisningen, men ikke rigtig er til inspiration.

De samlede billede kan opsummeres med at eleven føler sig velset og som et "positiv bidrag" men i mindre grad som direkte inspiration.

Besvarelse for udmeldte elever

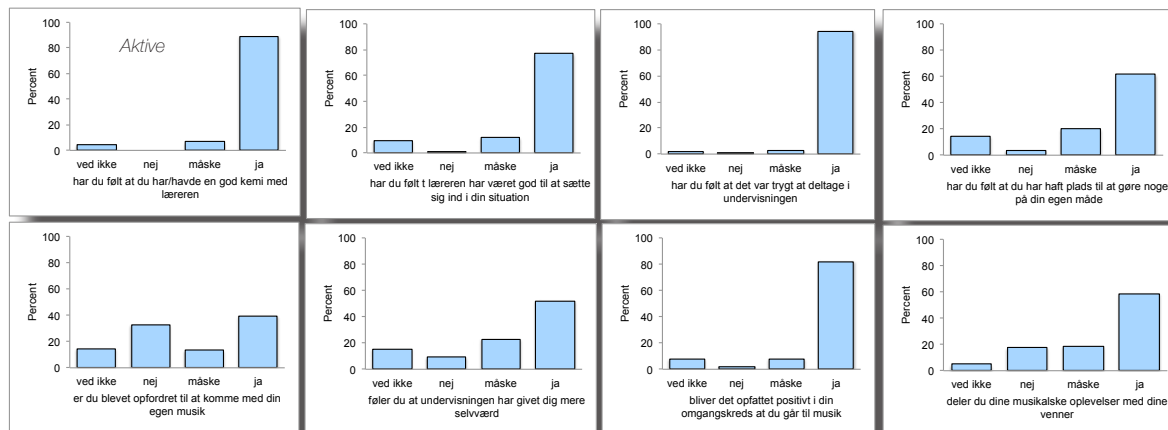
Besvarelsen for udmeldte elever giver et billede der ikke afviger grundlæggende fra besvarelsen for de aktive elever. Der er imidlertid en generel tendens til en gennemgående mere negativ besvarelse med en gennemgående forskydning på ca. 10 procent. For de udmeldte elever gælder således generelt at de har en noget mindre positiv oplevelse af at være elev.

6.9.3 Om relations-aspektet

Spørgsmål 19.

- har du følt at du har/havde en god kemi med læreren
- har du følt t læreren har været god til at sætte sig ind i din situation
- har du følt at det var trygt at deltage i undervisningen
- har du følt at du har haft plads til at gøre noget på din egen måde
- er du blevet opfordret til at komme med din egen musik
- føler du at undervisningen har givet dig mere selvværd
- bliver det opfattet positivt i din omgangskreds at du går til musik
- deler du dine musikalske oplevelser med dine venner

Besvarelse for aktive elever:

Generelt er det en entydig besvarelse at eleverne oplever en god kemi med deres lærer,

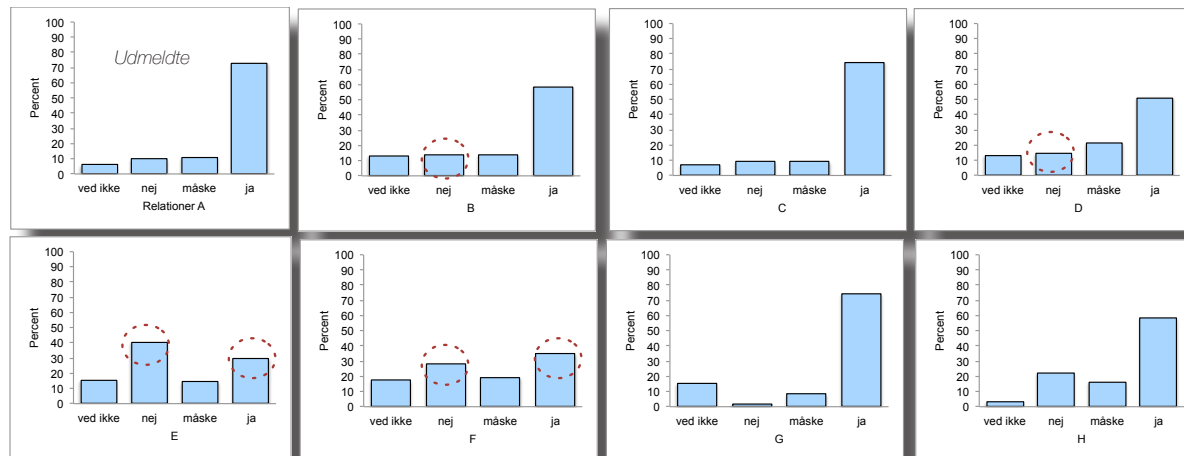
at læreren er god til at sætte sig ind i elevens situation og at det er trygt at deltage i undervisningen. Dette meget positive resultat svarer godt overens med resultaterne i afsnit 4.10.1 (oplevelse af undervisningen). Ca. to tredjedele svarer at de føler de har haft plads til at gøre noget på deres egen måde. Nogle elever er blevet opfordret til at komme med egen musik og ca. lige så mange er ikke - hvilket passer godt overens med afsnit 4.10.2 - at eleverne i en vis grad bidrager til undervisningen.

Der er en positiv tendens i besvarelsen af hvorvidt eleverne føler at undervisningen har givet mere selvværd. 50% svarer ja, 20% måske og 10% nej. Det er positivt at så mange føler at undervisningen har givet dem mere selvværd, men samtidig må det fastholdes, at der her er et væsentligt potentiale for hvorvidt musikken gennem den mulighed man har for at gå på musikskole, bidrager til personlige aspekter som selvværd og selvtillid, som netop bliver fremhævet udbytte i forbindelse med sammenspilsaktiviteter (afsnit 4.4.2).

Der er en klar positiv besvarelse af spørgsmålet om hvorvidt det bliver opfattet positivt i elevens omgangskreds at hun/han går til musik. Der ligger altså ikke noget i elevernes opfattelse om en negativ social status forbundet med musikundervisningen.

Til spørgsmålet om eleven deler sine musikalske oplevelser med sine venner, svarer 60% ja, 20% måske og 20% nej. Der er forskel på "med hvem" man deler disse oplevelser, hvilket er meget forskelligt alt efter hvorvidt man har en omgangskreds der beskæftiger sig meget med musik eller ej.

Besvarelse for udmeldte elever:

Besvarelsen for udmeldte elever giver et billede der - som ved sidste spørgsmål - ikke afviger grundlæggende fra besvarelsen for de aktive elever. Der er en generel tendens til en gennemgående mere negativ besvarelse (ca. 10 procent) ved spørgsmålet hvorvidt eleven læreren er godt til at sætte sig ind i elevens situation (spørgsmål B) hvorvidt eleven føler de har haft plads til at gøre noget på deres egen måde (spørgsmål D) samt ved spørgsmål E (er du blevet opfordret til at komme med din egen musik) - hvor der her er flere der svarer nej end der svarer ja.

Der er tale om en mere negativ tendens ved spørgsmål F (føler du at undervisningen har givet dig mere selvværd) med en negativ ændring på 20% som ændrer besvarelsen af spørgsmålet om selvværd fra en rimeligt positivt resultat til et delt resultat hvor ca. lige

mange svarer ja og nej. Det vil de fleste nok se som et utilfredsstillende resultat (i betragtning af at det jo er musik vi beskæftiger os med) - og måske er det også det en del af de udmeldte elever har gjort.

6.9.4 Sociale relationer, mødes med ligesindede

Spørgsmål 20. Hvad kan musikskolen gøre for, at du mødes omkring musik med flere ligesindede

Emner - tekstbesvarelse

- Sammenspil med andre musikskoler / på tværs
- Sammenspil med match (alder hhv. niveau)
- Sommerkurser, Camps, ekskursioner
- Sammenspil – delvist uden lærer
- Stævner
- Fællesdage
- Workshops, Clinics, tema-aften
- "Dating"-system for sammenspil
- Lokaler
- Musical
- Guitar Café
- Skabe miljø omkring sammenspil for at styrke det sociale.

6.9.5 Sammenfatning emne 9 - oplevelsen af at være elev på musikskolen

Oplevelsen af undervisningen:

Besvarelsen fra de aktive elever er at, undervisningen især er (fra høj til lavere):

- lærerlig og hyggelig
- spændende
- inspirerende
- udfordrende
- afvekslende
- meningsfuld

Der er her tale om en yderst positiv karakteristik af musikskolens undervisningskultur.

Besvarelsen fra udmeldte elever adskiller sig fra den aktive elevers vurdering på følgende punkter (fra størst forskel til mindre):

- mindre spændende og mere ensformig
- mindre lærerlig, mindre afvekslende, mere stressende
- mindre inspirerende, mere kedelig, mere ubehagelig

Fra de udmeldte elever er det netop de vigtigste pluspunkter, som vurderes lavere, hvilket samlet kunne karakteriseres som en mindre engageret og lærerlig undervisning. Dette peger på betydningen af den engagerede lærer for fastholdelsen af eleverne. Dette stemmer

overens med tekstsvarene fra den positive vurdering af undervisningen (afsnit 4.1.1), hvor den engagerede lærer fremhæves.

Oplevelsen at være elev:

Som elev føler man sig velset og 'til gavn' for undervisningen - ikke til besvær. Eleverne kan bidrage til undervisningen, men oplever ikke at være til inspiration herfor. For de udmeldte elever gælder at de har en noget mindre positiv oplevelse af at være elev.

Relationer:

Eleverne oplever generelt at have en "god kemi" med deres lærer, og det er elevernes opfattelse at det bliver opfattet positivt i elevens omgangskreds at gå til musik.

Hvorvidt undervisningen bidrager til øget selvværd besvares overvejende positivt. Besvarelsen for udmeldte elever er netop på dette punkt besvaret væsentligt lavere som ændrer besvarelsen af spørgsmålet om selvværd fra en rimeligt positivt resultat (for aktive elever) til et delt resultat hvor ca. lige mange svarer ja og nej. Det vil de fleste nok se som et utilfredsstillende resultat (i betragtning af at det jo er musik vi beskæftiger os med) - og måske er det også det en del af de udmeldte elever har gjort.

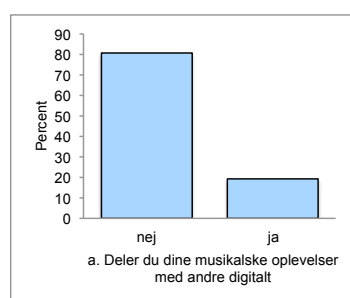
Det er positivt at så mange føler at undervisningen har givet dem mere selvværd, men samtidig må det fastholdes, at der her er et væsentligt potentiale for hvorvidt musikken gennem den mulighed man har for at gå på musikskole, bidrager til personlige aspekter som selvværd og selvtillid, som netop bliver fremhævet udbytte i forbindelse med sammenspilsaktiviteter (afsnit 4.4.2).

6.10 Tiende emne: Digitale muligheder

Spørgsmål 21. Digitale muligheder

- Deler du dine musikalske oplevelser med andre digitalt
- Hvad kan musikskolen gøre for, at du mødes omkring musik med flere ligesindede digitalt?
- Er der digitale værktøjer, som du gerne vil bruge i højere grad
- Kan en del af undervisningen suppleres med digital læring hjemme
- Har du ideer til digitale værktøjer til undervisning og/eller øvning

6.10.1 Deler du dine musikalske oplevelser med andre digitalt

Digital deling i relation til undervisning i musikskolen er tydeligvis ikke en vidt udbredt praksis idet kun 20% svarer ja, mens 80% svarer nej.

6.10.2 Hvad kan musikskolen gøre for, at du mødes omkring musik med flere ligesindede digitalt?

Kategorisering af tekstsvar:

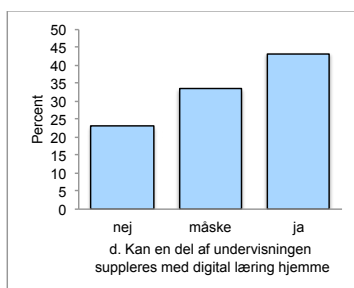
- Oprette en webside, et webforum, hjemmeside med chat,
- Facebook
- Forum med YouTube-clips
- Instagram, Twitter
- Hjælp til upload
- Hjælp til at optage musik
- Undervise i hvordan man deler musik
- Bruge det i undervisningen
- Mødes i lydstudio med andre musikere

6.10.3 Er der digitale værktøjer, som du gerne vil bruge i højere grad

Kategorisering af tekstsvar:

- Internettet
- YouTube
- Facebook
- Lektien som lydfil
- Optage på mobil til øvning hjemme
- Mulighed for at downloade noder og musikfiler fra websted i stedet for at få dem på mail
- Tuner
- Optagelse/Indspilning
- App's på Ipad
- MuseScore
- EarMaster
- GarageBand
- Sibelius
- Redigeringsprogram
- Musikprogrammer til nedskrivning og aflytning af musik
- Programmer til at komponere
- Samplingsmuligheder
- Elektronisk Trommesæt i slagtøjsundervisningen
- Mikrofonsæt

6.10.4 Kan en del af undervisningen suppleres med digital læring hjemme

Besvarelsen her har en positiv tendens - der er flest som besvarer spørgsmålet positivt. En ret stor gruppe står uafklaret ("måske"), hvilket er forståeligt hvis man ikke har prøvet at anvende it/medier som støtte kan det være vanskeligt at forestille sig hvilken rolle teknikken indtager. I en del af nej-svarene ligger også udtryk for at teknologi ikke må erstatte den menneskelige kontakt.

6.10.5 Har du ideer til digitale værktøjer til undervisning og/eller øvning

Kategorisering af tekstsvare:

- Musikforum med blogs
- Facebook
- Komposition
- Teori&Hørelære
- Info på nettet om koncerter og sammenspil mm
- Lægge musik op
- Øvevideo
- Guitar Pro
- iRealbook (impro)
- YouTube
- Abelton
- Ultimate Guitar mv
- Nodelære – Sibelius, Primus
- Lav hjemmeside til "det"
- Hjælp til optagelse og upload (for elever)
- Webside med øvning
- Aps – diverse
- Fælles lukket gruppe på sociale medier
- Fællesskab (web) omkring musikgenrer
- Inddragelse i den almindelige undervisning
- Skype
- Dropbox via musiklæreren
- Instruktionsvideo

6.10.6 Sammenfatning emne 10 - digitale muligheder

At dele musikalske oplevelse digital i relation til undervisning i musikskolen er ikke en vidt udbredt praksis (20% svarer ja, mens 80% svarer nej).

Til spørgsmålet hvorvidt en del af undervisningen kan suppleres med digitallæring hjemme besvares positivt af et flertal. En ret stor gruppe står uafklaret ("måske"), hvilket er forståeligt hvis man ikke har prøvet at anvende it/medier som støtte kan det være vanskeligt at forestille sig hvilken rolle teknikken indtager. I en del af nej-svarene ligger også udtryk for at teknologi ikke må erstatte den menneskelige kontakt.

Til spørgsmålet "*Hvad kan musikskolen gøre for, at du mødes omkring musik med flere ligesindede digitalt?*" er besvarelsene sammenfattet i en række emner som kan ses som et idékatalog.

Til spørgsmålet "*Er der digitale værktøjer, som du gerne vil bruge i højere grad*" er besvarelsene sammenfattet i en omfattende række forslag, som et idékatalog.

Til spørgsmålet "*Har du ideer til digitale værktøjer til undervisning og/eller øvning*" er besvarelsene sammenfattet i en omfattende række forslag, som et idékatalog. Der har været rigtig mange svar på dette spørgsmål, hvilket peger på en stor interesse.

Samlet peger besvarelsene på at der er en udbredt interesse for at inddrage digitale læringsmuligheder ikke mindst i undervisning og øvning. Der er her tale om et

udviklingsområde med store udviklingspotentialer og med elevinteresse (blandt mange - men ikke alle elever), som kunne bidrage positivt til nogle af de problemstillinger som analysen af de foregående emner viser. Der peges altså her ikke på at dette område skulle udvikles "for sin egen skyld" (en teknisk interesse) men derimod for at bidrage til løsning af nogle af de vigtige problemer som er rejst her i analysen i et musikalsk og pædagogisk perspektiv (it og ny teknologi i en musikdidaktisk ramme).

7. ANALYSE AF SPECIFIKKE BESVARELSER FOR DE ENKELTE MUSIKSKOLER

I det følgende beskrives musikskolernes undervisningstilbud og besvarelser for de specifikke spørgsmål der er tilføjet ud over de tværgående spørgsmål fra afsnit 4 - for hver af følgende musikskoler:

1. Egedal Musikskole
2. Helsingør Musikskole
3. Gribskov Kulturskole
4. Fredensborg Musikskole
5. Halsnæs Musikskole

Med henblik på spørgsmålet om den to-sporede musikskole sammenlignes omfanget af musikskolernes tilbud, sammenholdt med data fra besvarelserne.

7.1. Egedal Musikskole

7.1.1 Musikskolens undervisningstilbud

Egedal musikskole har som grundlag for besvarelse af spørgeskemaet opgivet følgende undervisningstilbud for henholdsvis Instrument/sang-fag og sammenspil/fællesfag.

***Instrument- og sangfag -
Musikskolen har følgende 24 tilbud:***

Violin
Cello
Kontrabas
Akustisk guitar
Flamenco guitar
Elektrisk guitar
El-bas
Klaver / keyboard
Blokfløjte
Klarinet
Saxofon
Holdundervisning i saxofon
Tværfløjte
Fagot
Horn
Trompet
Trombone
Tuba
Sang
Trommer
Marimba

Vibrafon
Cajon
Steelpans

**Sammenspils- og fællesfag -
Musikskolen har følgende 26 tilbud:**

Børnemusical
ZIG-ZAG Singers
Smør(um)sangerne
Funky Steel
Lærkeskolen - Rocksammenspil / Heavy
Rocksammenspil/Sangskrivning
Vokalgruppe
Egedal Showband
Egedal Jazzsammenspil
Power Horns
Ganløse skole Rock/Pop-sammenspil
Musikproduktion på iPad
Søagerskolen Messingkvartet
Egedal Blæs
Egedal Bigband
C-Band
Black Crickets
Guitarbanden
Boesagerskolen Strygersammenspil
Boesagerskolen Blokfløjtesammenspil
Idrætscenteret Slagtøjsorkester
Elektronisk Musik
Stengårdskolen Steel Pans orkestre
Toftehøjskolen Slagtøjs- og marimbaorkestre
Græstedgård Emuso – Musikskolens symfoniorkester
Sinfonietta – begynder strygere og tværfløjter

7.1.2 Særskilte spørgsmål for Egedal Musikskole:

Hvor har du hørt om musikskolen?

1. Skolen herunder SFO: 54%
2. Familie (forældre/søskende): 20%
3. Internet: 14%
4. Venner: 12%

Er du en af musikskolens venner på facebook?

Ja: 8 pct, nej: 82 pct.

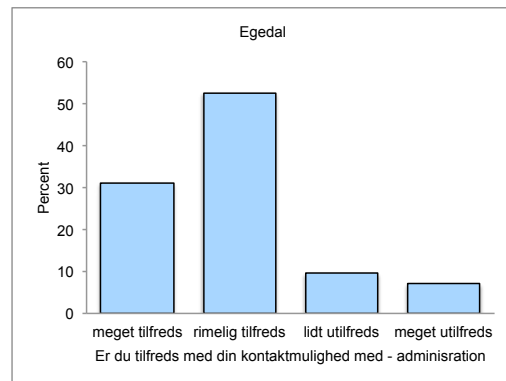
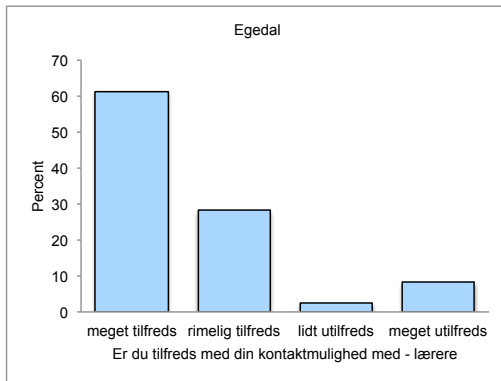
Har du hørt om nogle af musikskolens orkestre.

Ja: 56% Nej: 44%

Ja-svar fordeler sig på følgende (over 5%):

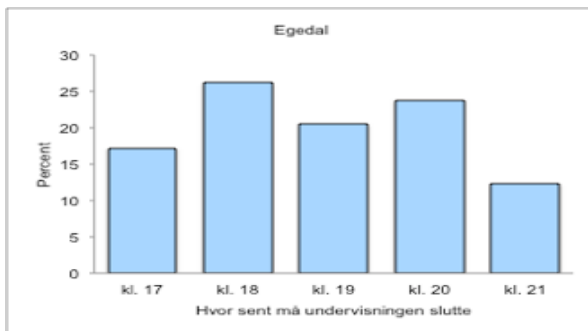
EMUSO 23%; Egedal Blæs 15%; Egedal Showband 12%; Egedal BigBand 7%

I hvilken grad er du tilfreds med dine kontaktmuligheder (hvh lærer og administration):

Besvarelsen er at man er overvejende meget tilfreds med kontaktmulighederne med lærerne, og rimelig tilfreds med kontaktmulighederne med administrationen.

**Hvor sent (et tidspunkt) på en hverdag må undervisningen slutte?
Kl. 17, 18, 19, 20, 21?**

Cirka aldersintervaller for de nævnte seneste sluttider:

kl. 17: 6 – 11 år

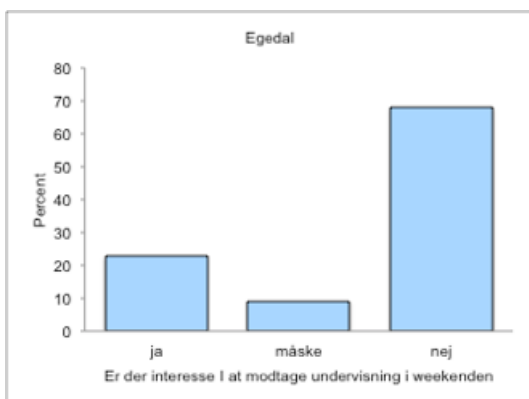
kl. 18 : 7 – 14 år

kl. 19: 7 – 14 år

kl. 20: 9 – 16 år

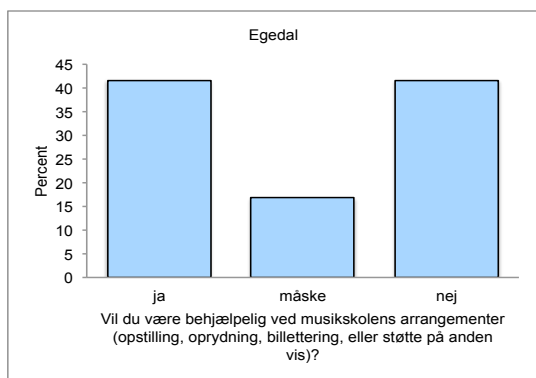
kl. 21: 13 – 20 år

Er der interesse i at modtage undervisning i weekenden? ja, nej

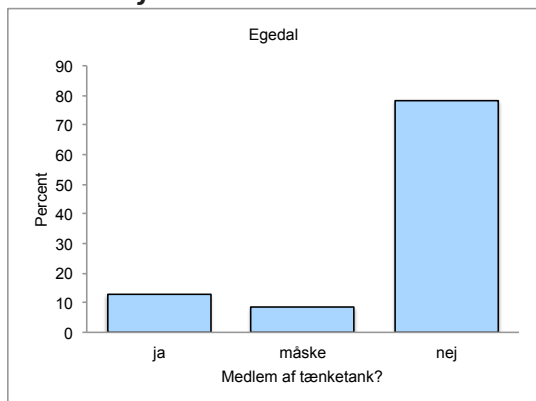
Ja: 23% Måske: 9% Nej: 68%

Vil du (forældre) være behjælpelig ved musikskolens arrangementer (opstilling, oprydning, billettering, eller støtte på anden vis)?

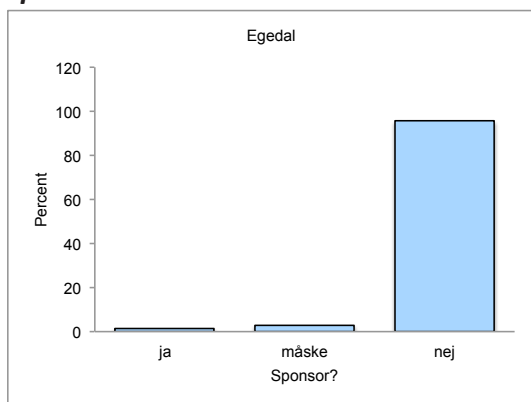
Ja: 42% Måske: 17% Nej: 41%
Der er her tale om et tydeligt potentiale.

Kunne du (forældre) tænke dig at bidrage til Musikskolens udvikling, ved fx at være Medlem af tænketank?

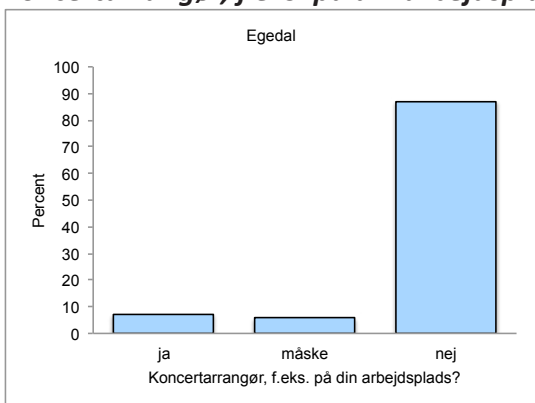
Ja: 13% Måske 9% Nej: 78%
Der er her tale om et begrænset potentiale

Kunne du (forældre) tænke dig at bidrage til Musikskolens udvikling, ved fx at være Sponsor?

Ja: 2% Måske: 3% Nej: 95%
Der er her ikke tale om et potentiale

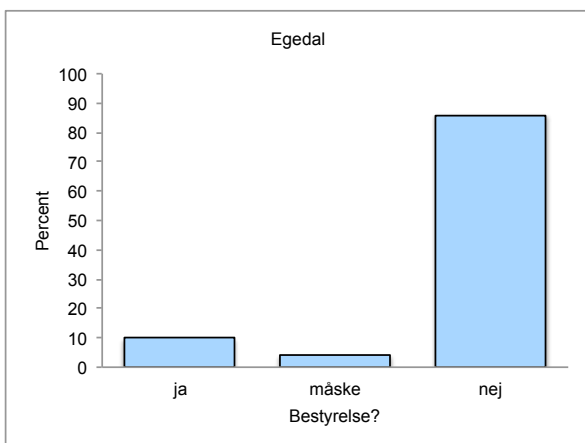
Kunne du (forældre) tænke dig at bidrage til Musikskolens udvikling, ved fx at være Koncertarrangør, f.eks. på din arbejdsplads?

Ja: 7% Måske: 6% Nej: 87%

Der er her tale om et meget begrænset potentiale

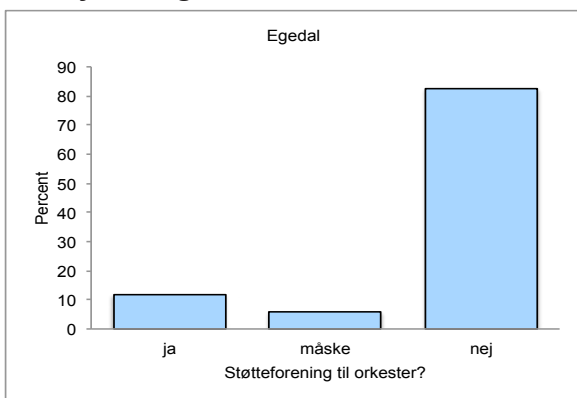
Kunne du (forældre) tænke dig at bidrage til Musikskolens udvikling, ved fx at være medlem af bestyrelsen?

Ja: 10% Måske: 4% Nej: 86%

Der er her tale om et begrænset potentiale

Kunne du (forældre) tænke dig at bidrage til Musikskolens udvikling, ved fx Støtteforening til orkester?

Ja: 12% Måske: 6% Nej: 82%

Der er her tale om et begrænset potentiale

Sammenfattende til forældreaktiviteter:

Der er et potentiale i forhold til at forældre vil være behjælpelige ved musikskolens arrangementer, mens der for de andre spørgsmåls vedkommende er tale om et meget begrænset potentiale, som nok i høj grad genspejler en brugerrolle overfor Musikskolen som institution.

7.2. Helsingør Musikskole

7.2.1 Musikskolens undervisningstilbud

Helsingør musikskole har som grundlag for besvarelse af spørgeskemaet opgivet følgende undervisningstilbud for henholdsvis Instrument/sang-fag og sammenspil/fællesfag.

Instrument- og sangfag - Musikskolen har følgende 28 tilbud:

Rytmask sang
Rytmask guitar
Elbas/rytmisk Kontrabas
Keyboard
Rytmask klaver
Jazzklaver
Slagtøj
Trommer
klaver (klassisk)
Guitar (klassisk)
Sang (klassisk)
Violin
Bratch
Cello
Kontrabas
Tværfløjte
Obo
Klarinet
Saxofon
Fagot
Trompet
Kornet
Valdhorn
Basun
Tuba
Blokfløjte
Accordeon/Harmonika
Kirkeorgel

**Sammenspils- og fællesfag -
Musikskolen har følgende 18 tilbud:**

Bandklubben
Klub Symph sammenspil
Klub Klassiko sammenspil
SYMPH
Super-SYMPH
SYMPH stævner og lejre
Ministrygerne
Strygeorkesteret
Harmoniorkesteret
Elementært sammenspil
Guitarorkester
Rytmask sammenspil
Slagtøjsorkester
SSB Bandklub
Improvisationsorkesteret
Børnekoret
Improvisationsskolen
Musiklære

7.2.2 Særskilte spørgsmål for Helsingør Musikskole

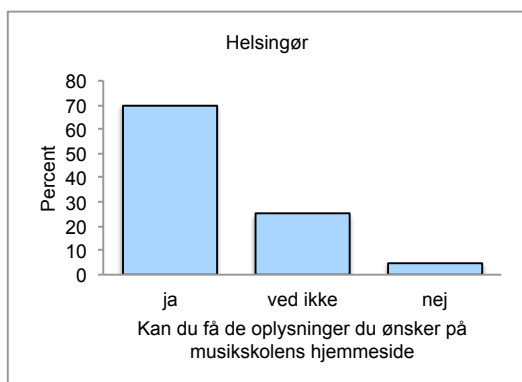
Hvor har du hørt om musikskolen?

- 1. Familie (forældre, søskende): 34%
- 2. Skole: 29%
- Venner: 22%
- Internet: 11%
- Avis: 4%

Er du en af musikskolens venner på facebook?

Ja: 10% Nej: 90%

Kan du få de oplysninger du ønsker på musikskolens hjemmeside

Ja: 70% Ved ikke: 25% Nej:5%

Har du hørt om nogle af musikskolens orkestre.

Ja: 82% Nej: 13%

Ja-svar fordeler sig på følgende (over 5%):

SYMPH: 34%

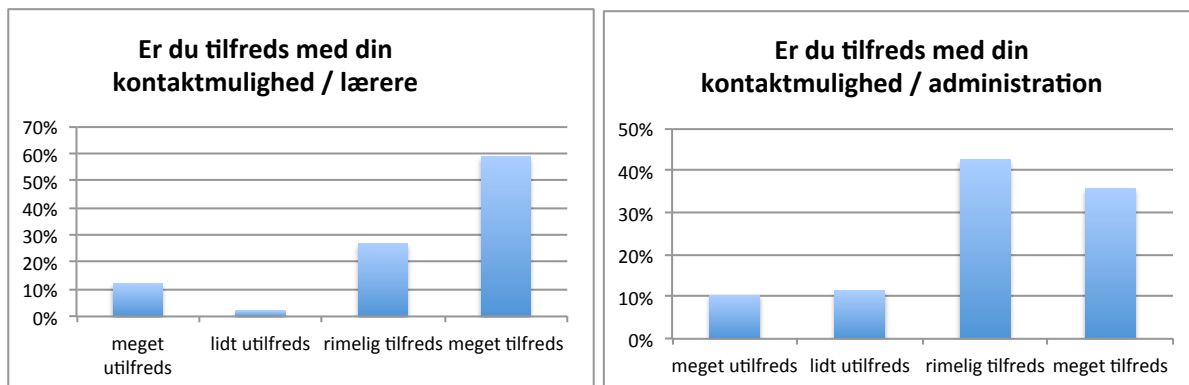
Harmoniorkestre: 24%

Miniharmoni / mikrobles: 10%

Ministrygerne: 9%

Blæseboblere: 7%

Er du tilfreds med din kontaktmulighed med lærere hhv administration

Besvarelsen er, at man er overvejende meget tilfreds med kontaktmulighederne med lærerne, og rimelig tilfreds med kontaktmulighederne med administrationen.

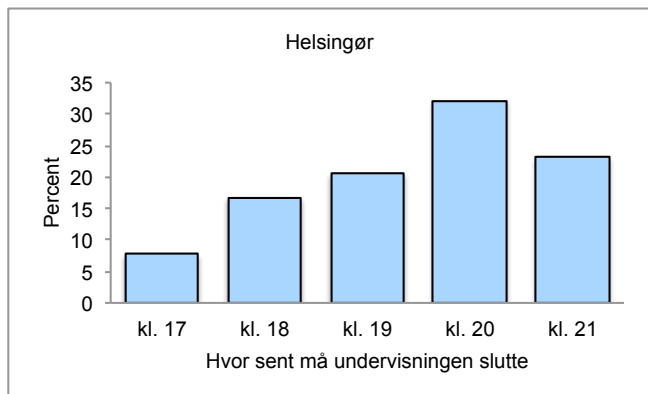
Kunne du tænke dig et årligt forældremøde?

Ja: 42% Nej: 58%

Kunne du tænke dig en årlig forældrekonsultation?

Ja: 40% Nej: 60%

Hvor sent må undervisningen slutte?

Det fremstår at flest synes at undervisningen kan gå til kl. 20, og en del er positive for at den går til kl. 21. (Mht aldersfordeling - se Egedal).

Er der interesse i at modtage undervisning i weekenden?

Ja: 45% Nej: 55%

Til forældrene: Kunne du tænke dig at bidrage til Musikskolens udvikling,

ved fx at være:	ja	nej
Medlem af tænketank?	21%	79%
Sponsor?	0%	100%
Koncertarrangør, f.eks. på din arbejdsplads?	5%	95%
Bestyrelse?	6%	94%
Støtteforening til orkester?	0%	100%

7.3. Gribskov Kulturskole - Musikskolen

7.3.1 Musikskolens undervisningstilbud

Gribskov musikskole har som grundlag for besvarelse af spørgeskemaet opgivet følgende undervisningstilbud for henholdsvis Instrument/sang-fag og sammenspil/fællesfag.

Instrument- og sangfag -

Musikskolen har følgende 15 tilbud:

Sang
Akustisk guitar
El-guitar
El-bas
Klaver
Keyboard
Violin
Cello
Kontrabas
Tværfløjte
Saxofon
Klarinet
Trommer/slagtøj
Steeldrums
Marimba, Xylofon og Vibrafon

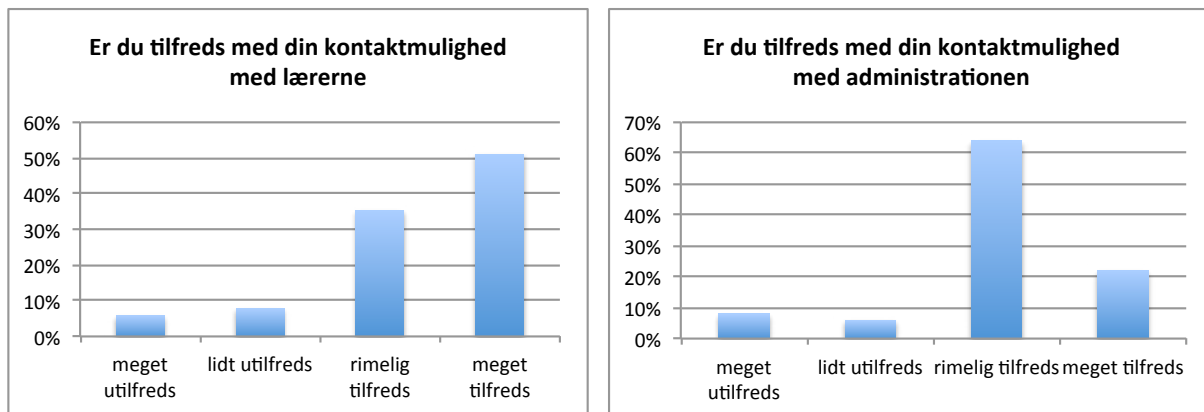
Sammenspils- og fællesfag -

Musikskolen har følgende 9 tilbud:

Kor
Elementær sammenspil
Rytmask band
Strygeorkester
Steelband
Guitarensemble
Træblæserensemble (saxgruppe)
Teori
Performanceklassen

7.3.2 Særskilte spørgsmål for Gribskov Musikskole

Er du tilfreds med din kontaktmulighed med lærere hhv administration?

Besvarelsen er, at man er overvejende meget tilfreds med kontaktmulighederne med lærerne, og rimelig tilfreds med kontaktmulighederne med administrationen.

Deltagelse i undervisning hvor lærerne i teams har lavet undervisning fx i form af fællesdage el.l.

Besvarelser Gribskov: Ja: 42% Nej: 58%

Besvarelsen på tværs af musikskoler er at 41% deltager - der kan således konstateres, at andelen i Gribskov ikke afviger fra gennemsnittet på grundlag af den samlede undersøgelse. Da besvarelsesmateriale for Gribskov Musikskole er for begrænset til at udlede særlige resultater om sammenspil/fællesfag, henvises til resultaterne fra den tværgående undersøgelse.

7.4. Fredensborg Musikskole

7.4.1 Musikskolens undervisningstilbud

Fredensborg musikskole har som grundlag for besvarelse af spørgeskemaet opgivet følgende undervisningstilbud for henholdsvis Instrument/sang-fag og sammenspil/fællesfag.

Instrument- og sangfag -

Musikskolen har følgende 26 tilbud:

Blokfløjte
Bratsch
Cello
El-Bas
El-Guitar
Fagot
Guitar, spansk
Harmonika
Harpe
Keyboard
Klarinet
Klaver
Kontrabas

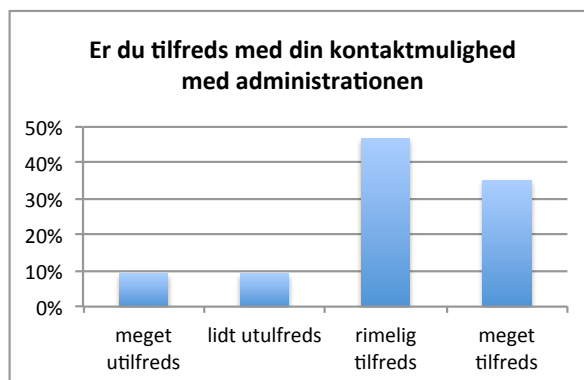
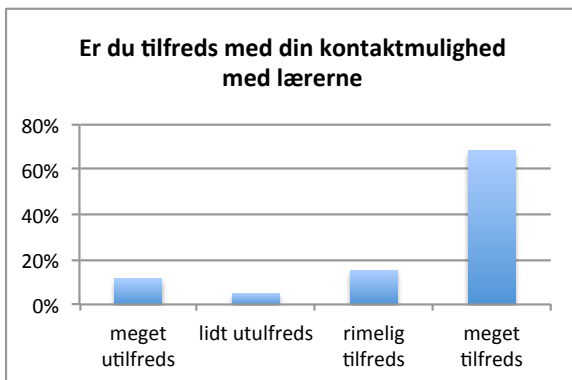
Kreativ musikproduktion
 Musik på computer
 Obo
 Saxofon
 Slagtøj
 Solosang
 Steeldrums
 Trombone
 Trompet
 Tværfløjte
 Valdhorn
 Violin
 Xylofon

**Sammenspils- og fællesfag -
 Musikskolen har følgende 7 tilbud:**

Børnekor
 Juniorkor
 Tweenkor
 Musikskolens ungdomskor - Soundzips
 Drumline
 Steelers
 Musikteori og hørelære

7.4.2 Særskilte spørgsmål for Fredensborg Musikskole

Er du tilfreds med din kontaktmulighed med lærerne/administrationen?

Besvarelsen er, at man er overvejende meget tilfreds med kontaktmulighederne med lærerne, og rimelig tilfreds med kontaktmulighederne med administrationen.

7.5. Halsnæs Musikskole

7.5.1 Musikskolens undervisningstilbud

Halsnæs musikskole har som grundlag for besvarelse af spørgeskemaet opgivet følgende undervisningstilbud for henholdsvis Instrument/sang-fag og sammenspil/fællesfag.

Instrument- og sangfag -

Musikskolen har følgende 18 tilbud:

Blokløjte
Cello
Bas-guitar
El-guitar
Guitar
Harmonika/accordeon
Jazz/rock-klaver
Violin
Klaver
Keyboard
Kontrabas
Lut
Messinginstrumenter
Saxofon/Klarinet
Solosang
Suzuki-violin
Trommesæt
Tværfløjte

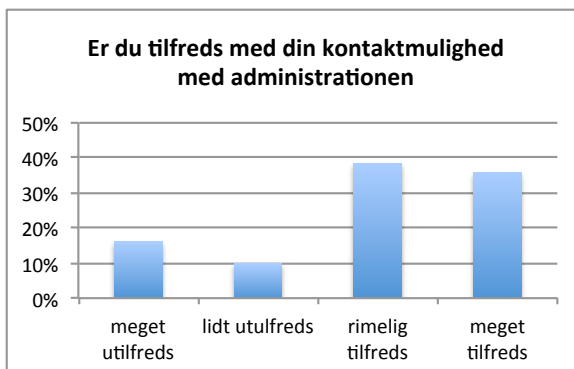
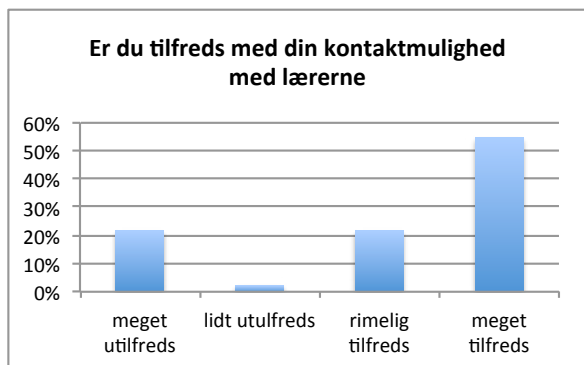
Sammenspils- og fællesfag -

Musikskolen har følgende 10 tilbud:

Voksenkoret Stjernekor
Børnekor 3.-5. klasse
Los Cumbancheros
Lazy Fingers,
Tweens,
Noice Makers,
guitarorkester,
trommesammenspil
Hørelære
Music Mind Games

7.5.2 Særskilte spørgsmål for Halsnæs Musikskole

Er du tilfreds med din kontaktmulighed med lærerne/adminstrationen?

7.6 Et sammenlignende perspektiv på den to-sporedede musikskole

Sammenligning af omfanget af musikskolernes tilbud og andre forskelle mellem musikskolerne, som kan udledes i et sammenlignende perspektiv på grundlag af besvarelserne.

1. Egedal Musikskole
2. Helsingør Musikskole
3. Gribskov Kulturskole
4. Fredensborg Musikskole
5. Halsnæs Musikskole

Opstillingen af antallet af tilbud for henholdsvis Instrument- og sangfag (I/S-fag) vs. Sammenspils- og fællesfag (S/F-fag) kan give et simpelt fingerpeg om de forskellige grader af musikskolens "to-sporedethed". En faktor der imidlertid spiller ind her er også musikskolens størrelse, idet en større musikskole vil kunne tilbyde mere differetierede fag - hvilket dog gælder såvel for I/S-fag som for S/F-fag - men generelt vil det være bedre muligt for en større hhv. en musikskole med centrale faciliteter, at tilbyde flere sammenspils- og fællesfag. Dermed er også sagt at det er en udfordring for en musikskole med mindre grad af centrale faciliteter, at tilbyde dette. Det vil dog, trods dette, stadig være sådan at relativt færre tilbud på området sammenspil- og fællesfag, kan ses som en indikator.

Omfang af udbud på de to spor og forholdstal per musikskole

	<i>I/S-fag udbudt</i>	<i>S/F-fag udbudt</i>	<i>Forholdstal</i>
<i>Egedal</i>	24	26	1,10
<i>Helsingør</i>	28	18	0,65
<i>Gribskov</i>	15	9	0,60
<i>Halsnæs</i>	18	10	0,56
<i>Fredensborg</i>	26	7	0,27

Dette kan nu sammenlignes med data fra besvarelserne (her indgår dog ikke data fra de enkelte musikskolers databaser) i forhold til to spørgsmål:

1. Hvorvidt eleven deltager i undervisning i sammenspil/fællesfag på musikskolen.
2. Hvorvidt eleven vurderer at have haft gode muligheder for sammenspil.

	<i>Helsingør</i>	<i>Egedal</i>	<i>Gribskov</i>	<i>Halsnæs</i>	<i>Fredensb.</i>
<i>1. deltager i S/F</i>	41,6%	38,4%	34,3%	26,7%	25,9%
<i>2. mulighed for Samsp.</i>	50,5%	54,8%	51,7%	44,8%	37,2%

På grundlag af de sammenlignende data optræder to overordnede scenarier:

I den ene scenarie er der et relativt højt forholdstal for "to-sporedethed", en høj deltagelse i sammenspilsfag, og en højere grad af mulighed for sammenspil.

I det andet scenarie er der et lavere forholdstal for "to-sporethed", en lavere deltagelse i sammenspilsfag og en lavere mulighed for sammenspil.

De tre parametre følges rimeligt ad, og giver tilsammen et billede, hvor Helsingør og Egedal og til dels Gribskov placerer sig i en gruppe, som grader af det første scenarie. Halsnæs og Fredensborg og til dels Gribskov placerer sig i en gruppe som grader af det andet scenarie.

Det kan sammenfattes at mellem musikskolens udbud af I/S-fag henholdsvis S/F-fag, elevernes deltagelse i sammenspil og elevernes oplevelse af muligheder for at spille sammen kan ses som et sammensat udtryk for musikskolernes "grad af to-sporethed", og at der er stor forskel på de enkelte musikskolers relative placering

Generelt kan det dog siges, at det udgør et potentiale at kun ca. 50% eller mindre af eleverne oplever at der er gode muligheder (oplevet virkelighed) - se afsnit 6.7.

Specifikt er der tale om at musikskolerne i højere eller lavere grad har etableret muligheder herfor (mulig virkelighed).

Begge aspekter kan ses som spørgsmål om etablering af "den to-sporede musikskole", som et strukturelt og kulturelt aspekt af fastholdelse.

I henhold til den tværgående undersøgelse (afsnit om sammenspil og fællesfag) kan der således i forhold til de specifikke musikskoler peges på, at der er et potentiale for henholdsvis udbyggelse og adgang til sammenspil og fællesfag, som er af central betydning for fastholdelse - og en forudsætning for udvikling af undervisningsformer, der sammentænker disse undervisningsformer i et didaktisk kvalificeret helhedsperspektiv og ikke som modsætninger.

REFERENCER:

- Brändström, Sture og Wiklund, Christer (1995). *Två Musikpedagogiska fält - En studie om kommunale musikskola och musiklærerutbildning*. Umeå: Pedagogiska Institutionen, Umeå Universitet
- Damusa (2011). Damusa-undersøgelsen. *Hvorfor går dit barn i musikskole*. Strategisk Netværk ApS for Dansk Musikskolesammenslutning.
- Folkestad, G. (1998). Musical Learning as Cultural Practice as exemplified in computerbased creative music-making, in Musikpedagogik, Children composing, *Research in Music Education*, Nr.1998:1. Malmö: Malmö Academy of Music.
- Holst, F. (2001): Computeren som kreativt værktøj i musikalske læreprocesser. *NNMPF Årbog 2001*; red: H. Jørgensen og F. V. Nielsen. Musikhøgskolen i Oslo.
- Holst, Finn (2004): Om begrundelse og praksis i musikundervisningen kritik af funktionel selvforankring. I: Nielsen, F.V. og Nielsen, S.G.(red) *Nordisk musikpædagogisk forskning Årbog 7*, Oslo 2004. Norges Musikkhøgskole.
- Holst, Finn (2011). *Læringsrum et udviklingsprojekt i musikskolen. Projekt rapport*. København: Faglig Enhed Musikpædagogik, Forskningsprogrammet i Fagdidaktik, IUP (DPU), Aarhus Universitet
- Holst, Finn (2012). *Ny Struktur. Et udviklingsprojekt på Skanderborg Kulturskole. Evaluerings- og udviklingsrapport*. København: Faglig Enhed Musikpædagogik, Forskningsprogrammet Fagdidaktik, IUP (DPU), Aarhus Universitet.
- Holst, Finn (2013). *Professionel Musiklærerpraksis. Professionsviden og lærerkompetence med særligt henblik på musikundervisning i grundskole og musikskole samt læreruddannelse hertil*. Phd-Afhandling. IUP (DPU), Aarhus
- Holst, Finn (2013a). *Undervisningsformer i musikskolen. Et udviklingsprojekt i musikskolen, Gribskov Kulturskole 2012-2013*. Kulturskolen Gribskov.
- Illeris, K. (2013). *Transformativ læring og identitet*. Samfundslitteratur.
- Mahlert, Ulrich (2001). Zur Didaktik und Methodik des Ensemblespiel in der Musikschule. In: Kraemer & Rüdiger (Ed): *Ensemblespiel und klassenmusizieren in der Schule und Musikschule*. Augsburg, Wißner-Verlag
- Mezirow J. (1990): 'Hvordan kritisk refleksion fører til transformativ læring' s. 67-82 i: Illris K. (red) (2000): *Tekster om læring*. Frederiksberg C: Roskilde universitetsforlag
- Sensevy, G. (2009) Outline of a Joint Action Theory in Didactics. *Proceedings of CERME 6*, January 28th-February 1st 2009, Lyon France
- Sloboda, John (2005). *Exploring the musical mind. Cognition, emotion, ability, function*. Oxford University Press.
- Swanwick, Keith (1999). *Teaching Music Musically*. London: Routledge
- Webster, P. R. (1987) Conceptual Bases for Creative Thinking in Music. In: Peery, J.C. and Draper, T.W. (ed) *Music and Child development*. New York: Springer-Verlag.

Ziehe, Thomas (2004). *Øer af intensitet i et hav af rutine*. Forlaget Politisk Revy.

Ödman, P-J. (1992) *Didaktisk fenomenologiske aspekter på musikskapande med hjälp av datorer*. In: *Datorer i Undervisningen* (p 11-21) Stockholm: Center for research in music education.

SPØRGESKEMA - FÆLLESDEL

1. Hvilken form for undervisning deltager hhv. deltog du i på musikskolen

- a. undervisning på instrument / sang
- b. undervisning på instrument / sang samt sammenspils - og fællesfag
- c. kun i sammenspils- og fællesfag

2. Angiv venligst instrument- eller sangfag du har
(dropdown liste, specifik for hver musikskole)

3. Undervisningsform.

- a. solo
- b. hold på 2
- c. hold på 3
- d. hold på 4

4. Hvad er din vurdering af

- a. undervisningen
- b. undervisningsformen
- c. din indsats
- d. dit udbytte

5. Uddybning

- a. Hvad var din forventning
- b. Hvad har du fået ud af det
- c. Hvad har du ikke fået ud af det

Hvis deltagelse i sammenspils/fællesfag:

6. Angiv venligst (første) sammenspils/fællesfag (dropdown liste, specifik for hver musikskole)

7. Hvad er din vurdering af

- a. undervisningen
- b. undervisningsformen
- c. din indsats
- d. dit udbytte

8. Uddybning

- a. Hvad var din forventning
- b. Hvad har du fået ud af det
- c. Hvad har du ikke fået ud af det

9. Har du deltaget i optræden, koncerter, projekt el.l.

Hvis ja, hvilke?

10. Hvordan vurderer du generelt dit udbytte heraf

- a. personligt
- b. socialt
- c. fagligt

11. Kunne du tænke dig andre undervisningstilbud

12. Musikalsk interesse

- a. Har du haft mulighed for at beskæftige dig med musik, der interesserer dig
- b. Har du oplevet at læreren støtter din musikalske interesse
- c. Har undervisningen vækket interesse for anden musik end den du allerede havde interesse for
- d. Har du oplevet at læreren inddrager sin egen musikalske interesse som inspiration
- e. Har du oplevet af at læreren begrænser undervisningen til sin egen musikalske interesse

13. Om at øve.

- a. Har det været let for dig at øve hver dag i ugens løb
- b. Har du overvejende spillet det du skulle øve i ugens løb
- c. Får du støtte hjemme til at øve dig
- d. Har din lærer stillet klare forventninger til at du øver dig i ugens løb
- e. Har det du skulle øve været noget du kunne finde ud af
- f. Har det du skulle øve været noget, der fangede din interesse

14. Om teknik. Er det din oplevelse

- a. at det er vigtigt at beherske et instrument godt før man kan spille sammen med andre
- b. at det er vigtigt at beherske et instrument godt før man kan spille noget spændende
- c. at hvis jeg spiller noget der interesserer mig bliver jeg hurtigere teknisk dygtigere
- d. at hvis jeg spiller sammen med andre bliver jeg teknisk dygtigere
- e. at hvis jeg bare spiller sammen med andre lærer jeg at spille forkert

15. Om at spille sammen

- a. synes du at det er sjovt at spille sammen med andre
- b. synes du at det er vigtigt at spille sammen med andre
- c. synes du det gør musikken bedre at spille sammen med andre
- d. synes du at du bliver bedre af at spille sammen med andre
- e. har du haft gode muligheder for at spille sammen med andre
- f. spiller du sammen med andre udenfor musikskolen

16. Det musikalske

- a. har du oplevet at blive berørt af musikken
- b. har det musikalske udtryk været væsentligt i undervisningen
- c. har du haft gode muligheder for at opleve musik på musikskolen
- d. har du oplevet din lærer optræde med musik
- e. har du haft mulighed for at arbejde med at improvisere
- f. har du haft mulighed for at skrive sange
- g. har du haft mulighed for at arrangere musik
- h. har du haft mulighed for at komponere musik

17. Hvilket af følgende udtryk beskriver bedst din generelle oplevelse af undervisningen

- a. ensformig
- b. inspirerende
- c. spændende
- d. kedelig
- e. betydningsfuld
- f. hyggelig
- g. afslappende
- h. ubehagelig

- i. udfordrende
- j. slap
- k. stressende
- l. lærerig
- m. irriterende
- n. meningsfuld
- o. andet

18. Om oplevelsen at være elev på musikskolen

- a. har du følt dig velset i undervisningen
- b. har du følt at du som elev var til gavn for undervisningen
- c. har du følt at du som elev var til besvær
- d. har du følt at du som elev var til inspiration for undervisningen
- e. har du følt at du som elev kunne bidrage til undervisningen
- f. har du følt at du var til gene for undervisningen

19. Om relationer

- har du følt at du har/havde en god kemi med læreren
- har du følt at læreren har været god til at sætte sig ind i din situation
- har du følt at det var trygt at deltage i undervisningen
- har du følt at du har haft plads til at gøre noget på din egen måde
- er du blevet opfordret til at komme med din egen musik
- føler du at undervisningen har givet dig mere selvværd
- bliver det opfattet positivt i din omgangskreds at du går til musik
- deler du dine musikalske oplevelser med dine venner

20. Hvad kan musikskolen gøre for, at du mødes omkring musik med flere ligesindede

21. Digitale muligheder

- a. Deler du dine musikalske oplevelser med andre digitalt
- b. Hvad kan musikskolen gøre for, at du mødes omkring musik med flere ligesindede digitalt?
- c. Er der digitale værktøjer, som du gerne vil bruge i højere grad
- d. Kan en del af undervisningen suppleres med digital læring hjemme
- e. Har du ideer til digitale værktøjer til undervisning og/eller øvning

(Herefter optræder de musikskole-specifikke spørgsmål, som fremgår af afsnit 7)

